

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Agroturismus v kraji Vysočina

Kristýna Pilátová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kristýna Pilátová

Podnikání a administrativa

Název práce

Agroturismus v kraji Vysočina

Název anglicky

Agrotourism in the Vysočina Region

Cíle práce

Cílem práce je charakterizovat agroturistiku v České republice v kraji Vysočina. Dále se zaměřit na současný stav problematiky a sestavit doporučení pro zlepšení možností podnikání v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Práce je zaměřena především na ekologicky hospodařící zemědělce, kteří svou činností přispívají k ochraně životního prostředí, ale také rozvíjí ekologický cestovní ruch.

Metodika

V teoretické části jsou objasněny základní pojmy týkající se agroturismu, cestovního ruchu, ekoturismu, apod. Informace jsou získávány na základě studia odborné literatury zabývající se touto problematikou, relevantních internetových zdrojů a odborných publikací. Všechny použité zdroje jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Praktická část se zabývá zpracováním informací pořízených na základě dotazníkového šetření a interview s majiteli či provozovateli firmy.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Agroturistika, cestovní ruch, podnikání, životní prostředí, ekofarma, venkovská turistika.

Doporučené zdroje informací

BYSTRICKÁ, Š. – ČÍTKOVÁ, Z. – VÁCLAVÍK, T. *Český trh s biopotravinami 2009*. [Praha]: České a slovenské odborné nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-254-2032-4.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE, – POUROVÁ, M. *Agroturistika, možnosti rozvoje a perspektiva v České republice : monografie*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2000. ISBN 80-213-0672-6.

DUDÁK, V. – PAVELKA, Z. *Agroturistika v České republice : dovolená na venkově*. Praha: Novela bohemia, 2012. ISBN 978-80-87683-03-3.

FIALOVÁ, D. – HORÁKOVÁ, H. *Transformace venkova : turismus jako forma rozvoje*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-537-1.

MASARYKOVA UNIVERZITA. EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA, – VYSTOUPIL, J. *Základy cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4167-6.

MIKULA, P. – PROCHÁZKA, O. *Agroturistika v nápadech*. V Praze: Institut výchovy a vzdělávání ministerstva zemědělství České republiky, 1995. ISBN 80-7105-099-7.

STŘÍBRNÁ, M. – POUROVÁ, M. *Venkovská turistika : zlepšení marketingových a odborných znalostí provozovatelů agroturistických farem*. Klatovy: AgAkcent, 2003. ISBN 80-903093-5-6.

STŘÍBRNÁ, M. *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, 2005. ISBN 80-86726-14-2.

VÁCLAVÍK, T. – AGRO-ENVI-INFO (SÍŤ INFORMAČNÍCH CENTER). *Ekologické zemědělství a rozvoj venkova*. Brno: Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR, 2008.

VANĚČEK, D. *Agroturistika*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1997. ISBN 80-7040-222-9.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Miroslava Navrátilová

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 14. 10. 2015

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 31. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Agroturismus v kraji Vysočina" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Miroslavě Navrátilové za odbornou pomoc a poskytnuté rady při zpracování diplomové práce. Dále děkuji provozovatelům agrofarem, za jejich čas a ochotu, kteří se mi věnovali během mé návštěvy.

Agroturismus v kraji Vysočina

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá rozvojem venkovského cestovního ruchu a agroturistiky v kraji Vysočina. V cestovním ruchu se objevují nové trendy dbající na ochranu a zachování životního prostředí, mezi které patří, venkovská turistika, agroturistika a ekoagroturistika.

První část práce obsahuje teoretická východiska týkající se cestovního ruchu, jeho služeb, subjektů, venkovské turistiky, agroturistiky a podnikání.

Výzkumná část práce je zaměřena na poptávku v agroturistice. Je zjišťováno, jaké formy trávení volného času jsou respondenty preferovány, jaké penzum volného času je jimi pro účely cestování po ČR konzumováno, sledována je také jejich znalost nabízených možností venkovské turistiky a agroturistiky. Pojednáno je rovněž o preferencích ohledně ubytování a stravování. Další část práce je věnována tématu podnikání v oblasti agroturistiky. Těžiště práce je zaměřeno na dvě zvolené ekofarmy z kraje Vysočina.

Klíčová slova: agroturistika, cestovní ruch, podnikání, životní prostředí, farma, venkovská turistika

Agrotourism in the Vysočina Region

Summary

This thesis is based on the development of rural tourism and agro-tourism in the Vysocina area. In the tourism industry there are new trends that are mindful of protecting and taking care of the environment, among this being, rural tourism, agro-tourism and eco agro-tourism.

The first part is based on theoretical foundations concerning the tourist industry, its services, subjects, rural tourism, agro-tourism and business.

The research part is aimed at the demands in agro-tourism. It discovers the ways in which respondents prefer to spend their leisure time, which part of their time is spent in the Czech Republic, as well as observing the respondents' knowledge of offered possibilities in rural tourism and agro-tourism. Preferences in accommodation and catering, are also observed. A further part of this thesis is dedicated to the theme of doing business in the area of agro-tourism. The focus point of this work is dedicated to two selected Eco farms in the Vysocina area.

Keywords: agro-tourism, tourism, enterprise, environment, farm, rural-tourism

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Cestovní ruch	14
3.1.1 Druhy cestovního ruchu	16
3.1.2 Formy cestovního ruchu	17
3.1.3 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu	18
3.1.4 Služby cestovního ruchu.....	20
3.2 Zelený cestovní ruch	24
3.2.1 Ekoturistika.....	25
3.2.2 Venkovský cestovní ruch a jeho formy	25
3.2.3 Význam agroturistiky	28
3.2.4 Negativní aspekty agroturistiky	30
3.3 Agroturistika na rodinné farmě	30
3.4 Podnikání	31
3.4.1 Základy podnikání ve venkovské turistice	32
3.4.2 Podstata podnikání	33
3.4.3 Postup při zahájení podnikání.....	33
3.5 Státní podpora venkovského cestovního ruchu	34
3.5.1 Veřejné podpory a dotace na rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky ..	34
3.5.2 Program rozvoje venkova	36
4 Vlastní práce	37
4.1 Všeobecná charakteristika regionu Vysočina	37
4.1.1 Selektivní faktory.....	37
4.1.2 Lokalizační faktory	39
4.1.3 Realizační faktory	41
4.1.4 Okresy kraje Vysočina	42
4.1.5 Turistický region Vysočina	43
4.2 Vybrané ekofarmy na Vysočině.....	45
4.2.1 Ekofarma Křišťan a spol.....	45
4.2.2 Zajímavosti v okolí	46
4.2.3 Informace získané z interview	47
4.2.4 Chadimův mlýn.....	49

4.2.5	Zajímavosti v okolí	49
4.2.6	Informace získané z interview	50
4.3	Poptávka po agroturistice	51
4.4	Podnikání v oblasti agroturistiky	61
5	Výsledky a diskuse	74
6	Závěr	77
7	Seznam použitých zdrojů	78
8	Přílohy	82

Seznam obrázků

Obrázek 1 -	Nezaměstnanost podle krajů	39
Obrázek 2 -	Okresy kraje Vysočina	42

Seznam tabulek

Tabulka 1 -	Městské a venkovské protiklady	28
Tabulka 2 -	Geografické údaje	42
Tabulka 3 -	Intenzita trávení dovolené v České republice	52
Tabulka 4 -	Důvod trávení dovolené	53
Tabulka 5 -	Znalost pojmu agroturistika	53
Tabulka 6 -	Zkušenosti s agroturistikou	54
Tabulka 7 -	Zájem pro opakování agroturistiky	55
Tabulka 8 -	Prvotní informace o agroturistice	56
Tabulka 9 -	Zájem o agroturistiku v budoucnu	56
Tabulka 10 -	Preference formy ubytování	57
Tabulka 11 -	Preference formy stravování	58
Tabulka 12 -	Preference činností na agrofarmách	59
Tabulka 13 -	Možnost rozvoje agroturismu	60
Tabulka 14 -	Doba provozu podnikání v oblasti agroturistiky	61
Tabulka 15 -	Chování zvířat	62
Tabulka 16 -	Druh ubytování	63
Tabulka 17 -	Poskytování stravovacích služeb	64
Tabulka 18 -	Doplňkové služby	64
Tabulka 19 -	Obsazenost během sezony (v %)	65
Tabulka 20 -	Obsazenost mimo sezonu (v %)	66
Tabulka 21 -	Vlastnictví ubytovacích zařízení a pozemků	66
Tabulka 22 -	Počet zaměstnanců	67
Tabulka 23 -	Nejčastější skupina hostů	69
Tabulka 24 -	Dopravní dostupnost	70
Tabulka 25 -	Možnosti aktivit v okolí	70
Tabulka 26 -	Konkurence v okolí	71
Tabulka 27 -	Hodnocení významnosti konkurence	71
Tabulka 28 -	Hlavní příjem z agroturistiky	72
Tabulka 29 -	Forma propagace	72

Tabulka 30 - Využívání dotací.....	73
------------------------------------	----

Seznam grafů

Graf 1 - Intenzita trávení dovolené v České republice	52
Graf 2 - Zkušenosti s agroturistikou.....	54
Graf 3 - Zájem pro opakování agroturistiky	55
Graf 4 - Zájem o agroturistiku v budoucnu	57
Graf 5 - Preference formy ubytování	58
Graf 6 - Možnost rozvoje agroturismu	60
Graf 7 - Chování zvířat.....	62
Graf 8 - Druh ubytování	63
Graf 9 - Doplnkové služby	65
Graf 10 - Vlastnictví ubytovacích zařízení a pozemků	67
Graf 11 - Zájem o agroturistiku	68
Graf 12 - Nejčastější skupina hostů.....	69

Seznam schémat

Schéma 1 - Příčiny cestování.....	15
Schéma 2 - Vztah mezi volným časem, rekreací a cestovním ruchem	19
Schéma 3 - Zelený cestovní ruch	24

Seznam příloh

Příloha 1 - Otázky k interview	82
Příloha 2 - Dotazník: Poptávka po agroturistice	83
Příloha 3 - Dotazník: Podnikání v oblasti agroturistiky	86
Příloha 4 - Ekofarma Křišťan a spol.	89
Příloha 5 - Chadimův mlýn.....	90

1 Úvod

Cestovní ruch je jedno z nejdynamičtějších odvětví světa a v současnosti zaujímá významné místo v životním stylu obyvatelstva. Často bývá označován jako fenomén 21. století. Pro dnešní generaci se cestovní ruch stal neodmyslitelnou a nepostradatelnou součástí života, kdy se této možnosti pohybu již nechtějí vzdávat. Každoročně se dává na celém světě do pohybu obrovská masa lidí, kteří většinou ve svém volném čase dočasně opouštějí místa svého trvalého bydliště, ať už v rámci daného státu, či dále do zahraničí. Hlavním motivem cestování pro lidi je záměrná změna prostředí, uspokojování potřeb odpočinku, relaxace, pohybu, kulturních zážitků, seberealizace a mnoho dalších.

V posledních letech jsou v České republice stále intenzivněji zaznamenávány změny v domácím cestovním ruchu, v oblasti turistické nabídky a poptávky. Ty mohou spočívat především v nových typech cestovního ruchu či poskytování stále většího rozsahu služeb souvisejících nejen s trávením volného času či dovolené, ale také např. se sportem či vzděláváním. Jedním z významných trendů je aktivní turistika, pod níž si lze např. představit sportovně a aktivně zaměřené pobyty ve venkovním (často přírodním) prostředí. Česká republika je hojně navštěvována zahraničními turisty, jimiž jsou vyhledávány její nesčetné kulturní a historické památky. Speciálně zaměřeným návštěvníkům je nabízeno sportovní či na míru šité adrenalinové vyžití. Vyhledávání jsou často lokální poskytovatelé služeb s cílem zajistit si typicky lokální, zahraničními trendy neovlivněnou produktovou nabídku.

Tempo dnešního životního stylu se neustále zrychluje. Potřeba lidí trávit volný čas na venkově, odpočinout si od každodenních stresů, poznávat a navštěvovat nová, dosud neprozkoumaná místa intenzivně roste. Díky tomu se stává cestovní ruch důležitou složkou pro využívání volného času.

Diplomová práce se zabývá krajem Vysočina. Se zachovalým životním prostředím s mnoha lesy, svou specifickou krajinou a nedotčenou přírodou má velký potenciál pro rozvoj venkovské turistiky. Rozvoj v turistickém regionu Vysočina by mohl mít příznivější předpoklady, při vymezení slabých stránek, jimiž jsou sezónnost turistické návštěvnosti, nedostatečně rozvinutá základní a doprovodná infrastruktura, nedostatek hotelových zařízení s vyšším standardem služeb a nepříznivá pracovní příležitost.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je charakterizovat agroturistiku v České republice ve vybraném regionu a na základě zhodnocení stávajícího stavu zpracovat návrhy a doporučení pro zlepšení podnikání v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky. Zjištění stávajícího stavu podnikání je prostřednictvím individuálních rozhovorů a dotazníkové šetření.

Ke splnění stanového cíle práce je potřeba učinit následující kroky:

- definovat teoretická východiska z oblasti cestovního ruchu, zeleného cestovního, ruchu a agroturistiky,
- zpracovat teoretická východiska pro oblast podnikání,
- charakterizovat sledovaný region,
- provést dotazníkové šetření a interpretovat výsledky,
- uskutečnit individuální rozhovory s podnikateli, kteří v tomto oboru podnikají,
- vytvořit návrhy a doporučení pro podnikání v této oblasti.

2.2 Metodika

Dle Stehlíka (2002) je výběr metod získávání informací ovlivněn především:

- *účelem a cíli výzkumu, na kterých závisí kvantita a kvalita požadovaných informací, stupeň přesnosti zkoumání, požadovaná zobecnitelnost závěrů ap.,*
- *charakterem zkoumaných skutečností, na kterém závisí dostupnost informací o těchto faktech.*

První část práce se zabývá literární rešerší, která je teoretickým východiskem pro další část práce. Díky detailnějšímu uchopení dotčeného tématu jak po teoretické, tak i praktické stránce bylo sledovaným cílem rozebrat zkoumaný objekt (v daném případě agroturistiku v kraji Vysočina) na jednotlivé dílčí části s ambicí stanovit její podstatné znaky a rozkrýt jejich fungování v rámci složitějšího celku. Byly objasněny základní pojmy týkající se agroturismu a další pojmy s ním související. Teoretická východiska jsou založena na studiu odborných knih a irelevantních internetových zdrojů

vztahujících se k danému tématu. Všechny použité zdroje jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů

Ve druhé části diplomové práce bylo využito metody získávání kvalitativních dat, jejichž síla spočívá v tom, že lépe popisují každodenní život a informace jsou přirozeně uspořádány. Volba metody pro sběr dat se zakládá na typu požadovaných informací, od koho ji získáme a za jakých okolností (Hendl, 2008).

Dotazníková technika patří mezi nepřímé techniky zkoumání. Dotazníky jsou subjektivní a musí být pečlivě sestaveny, vyzkoušeny a zbaveny nedostatků, než se aplikují v širokém měřítku a jsou nejvíce rozšířeným prostředkem pro sběr dat (Hendl, 2008).

Pro dotazníkové šetření bylo nutné získat informace od farem zabývajících se agroturistikou v kraji Vysočina. Ve zvoleném regionu bylo identifikováno 31 farem zabývajících se agroturistikou a následně byl rozeslán dotazník prostřednictvím elektronické pošty. Dotazníkové šetření bylo dále využito při zjišťování poptávky po agroturistice a vědomí o tomto druhu cestovního ruchu. Průzkum byl zaměřen na všechny respondenty bez specifických rozdílů a byl rozeslán prostřednictvím elektronické pošty a sociální sítě.

Osobní dotazování je metoda pro získání údajů pro přehled díky setkání z očí do očí mezi respondentem a osobou provádějící výzkum. Interview bývá vedeno v domácnostech lidí, kancelářích tazatelů nebo v pěších oblastech (Stehlík, 2002).

Interview bylo aplikováno při osobním setkání se dvěma provozovateli vybraných farem ve zvoleném regionu. Následně byla využita metoda pozorování, a to v rámci detailní návštěvy a seznámení se s konkrétními podnikatelskými provozem z agroturistického odvětví. Dle Příbové (1996) je osobní dotazování založeno na přímé komunikaci s respondentem. Je také nejstarší a nejvýznamnější dotazovací technikou. Detailní pozorování považují za jeden z efektivních a přitom snadno dostupných nástrojů, jak lépe uchopit souvislosti obvyklé v daném prostředí.

Poslední v této práci využitou empirickou metodou byla metoda měření, kdy získaná empirická data z dotazníků i jiných zdrojů byla následně přehledně zpracována v tabulkové i grafické (grafy) podobě.

3 Teoretická východiska

3.1 Cestovní ruch

V dnešní době se cestovní ruch stal neodmyslitelnou částí moderní společnosti. Každoročně se dává do pohybu na celém světě obrovské množství lidí, kteří ve svém volném čase dočasně opouštějí místa svého trvalého bydliště nejčastěji za účelem rekreace, ale také poznání, styku s lidmi a z celé řady dalších důvodů (Malá, 1999).

Jedná se o mnohostranné odvětví, které zahrnuje dopravu, ubytovací a stravovací zařízení, turistické služby, průvodcovské služby, služby cestovních kanceláří, možnosti pro rekreaci, relax apod. Přínos cestovního ruchu není jen z ekonomického hlediska, ale má kladné zhodnocení v podobě zachování památkových kultur, tradic a šetrný přístup k životnímu prostředí (Pourová, 2010).

Nejčastějším motivem opouštění svým rodných bydlišť je záměrná změna prostředí, díky které může člověk uspokojit některé ze svých potřeb. Mohou to být například potřeby odpočinku, klidu, poznání, pohybu, kulturních a etických zážitků, seberealizace a mnoho dalších (Malá, 1999).

Cestovní ruch je významný společensko-ekonomický fenomén. Začátkem jeho vzniku se datuje do období přelomu 19. - 20. století. V tomto období se začalo i s jeho vědeckým bádáním zaměřeným hlavně na definování jeho podstaty. Definovat cestovní ruch se snažili jak jednotlivci, tak i mezinárodní organizace. Racionálním pojetím je vymezení cestovního ruchu jako souboru činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místa trvalého bydliště a zpravidla ve volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábavy, kulturního a sportovního využití, služebních cest a získání komplexního zážitku (Hesková, 2006).

Pourová (2010) vychází z definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO), která říká, že se jedná o veškerý pohyb lidí, na dobu kratší než jeden rok, za účelem cestování a pobytu mimo své trvalé bydliště, za účelem využití svého volného času například k rekreaci, odpočinku či za obchodem.

Dle Malé (1999) je nutno chápat cestovní ruch v jednotě jeho dvou stránek:

- *cestovní ruch jako způsob uspokojování potřeb, tedy jako oblast potřeby*
- *cestovní ruch jako oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti, a jako významnou součást ekonomiky společnosti.*

Jakubíková (2009) definuje cestovní ruch jako *rozsáhlý trh, který vyžaduje uspokojení různorodých potřeb, a tím vzbuzuje pozornost podnikatelů, veřejné i státní správy, i velmi dynamicky se rozvíjející segment ekonomiky.*

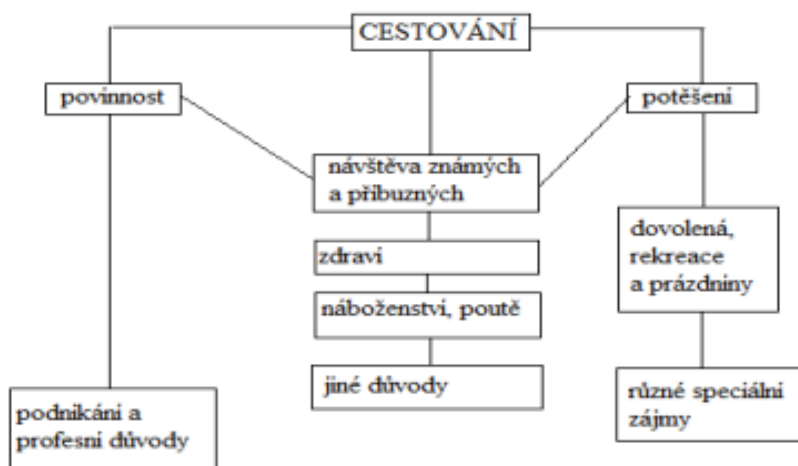
Díky své rozšířenosti se dá říct, že cestovní ruch je největším zaměstnavatelem a hlavně nejvýnosnějším odvětvím světové ekonomiky. Ve výši obrátu a rozsahu své činnosti zaujímá třetí místo po obchodu s ropou a ropnými produkty.

Z makroekonomického hlediska se cestovní ruch podílí velkou měrou na tvorbě domácího produktu a na celkové zaměstnanosti. Z celkového podílu vychází kolem 11% tzn., že na 100 zaměstnaných připadá 11 pracovníků v cestovním ruchu.

Cestovní ruch má pozitivní vliv na další odvětví a sektory národního hospodářství, jako jsou například obchod, doprava, bankovníctví, stavebnictví, zemědělství (agroturistika), sport, kultura apod. Také zasahuje do znovuzrození hospodářsky slabých nebo postižených území restrukturalizací českého zemědělství (Škodová, 2007).

Pro podnikání v cestovním ruchu jsou typické malé a střední podniky s počtem mezi 10 až 25 zaměstnanci. Ve většině případech se jedná o flexibilní podnikatelské jednotky, které se snadno přizpůsobují změnám či potřebám trhu (Pourová, 2010).

Schéma 1 - Příčiny cestování

Zdroj: Jakubíková, 2009

Subjekt cestovního ruchu

Subjekt cestovního ruchu představuje účastník cestovního ruchu. Je jím každý, kdo uspokojuje svoje potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo trvalé bydliště. Je nositelem poptávky a spotřebitelem produktu cestovního ruchu. Účastník cestovního ruchu je označován jako návštěvník, turista nebo výletník.

Stálý obyvatel je osoba, která žije alespoň šest po sobě následujících měsíců v jiném městě před příchodem do jiného místa na kratší dobu než šest měsíců

Návštěvník je osoba, která cestuje na jiné místo v zemi svého trvalého bydliště na kratší dobu než šest měsíců.

Turista je osoba, která splňuje kritéria návštěvníka. Účast turistů na cestovním ruchu je spojena minimálně s jedním přenocováním.

Výletník je návštěvník, který necestuje na kratší dobu než 24 hodin s tím, že přenocuje v navštíveném místě (Hesková, 2006).

3.1.1 Druhy cestovního ruchu

Podle Škodové (2007), lze rozdělit cestovní ruch do těchto kategorií:

Rekreační cestovní ruch

- zaměřuje se především na odpočinek, regeneraci tělesných a duševních sil člověka,
- účastníci rekreačního cestovního ruchu dávají přednost pohybu po větším území – turistice,
- léčebné pobyty, venkovská turistika, ubytování v zemědělských usedlostech, jízda na koni.

Kulturní cestovní ruch

- motivován poznáváním, návštěvou kulturněhistorických památek, galerií, muzeí apod.,
- náboženský cestovní ruch (poutní turistika), kde hlavním motivem je návštěva poutních a posvátných míst, církevních památek a religiózních událostí.

Společensky zaměřený cestovní ruch (etický, krajanský)

- motivován návštěvou příbuzných nebo místa, odkud pocházejí předci.

Profesionálně zaměřený cestovní ruch

- spojen s výkonem služebních povinností (návštěva řídicí instituce, jednání s obchodními partnery, účast na veletrzích, výstavách apod.),
- pro cesty směřující na kongresy a konference se používá termín kongresová turistika.

Sportovní cestovní ruch

- umožňuje stále většímu počtu sportovních fanoušků navštívit různé sportovní události,
- má krátkodobý charakter,
- při velkých celosvětových událostech (olympijské hry, mistrovství světa apod.).

3.1.2 Formy cestovního ruchu

Cestovní ruch je možné rozdělit i podle jiných hledisek:

Podle sezónnosti cestovního ruchu lze rozlišit:

- Celoroční CR (např. na Kanárských ostrovech).
- Sezónní CR (např. letní – u jezer, přehrad a rybníků, zimní – v lyžařských střediscích).

Podle délky pobytu:

- Krátkodobý CR (denní nebo víkendový), do tří dnů.
- Dlouhodobý CR (dovolená, prázdniny), více než tři dny pobytu mimo bydliště.

Podle způsobu cestování a počtu účastníků:

- Individuální CR (účastník se pohybuje jen se svými nejbližšími partnery či samostatně).
- Skupinový CR (účastník je členem skupiny, které využívají základní služby společně, program zajišťuje cestovní kancelář nebo jiná organizace).

Podle místa původu účastníka:

- Domácí CR zahrnuje pobyty nebo zájezdy členů v rámci dané země bez překročení hranice.

- Zahraniční CR se týká cest obyvatelstva, jejichž cílem je místo, oblast nebo středisko cestovního ruchu na území jiného státu. Dále rozdělujeme zahraniční CR podle toho, zda zahraniční hosté přijíždějí k nám nebo občané vyjíždějí do zahraničí. Aktivní (příjezdový CR) a pasivní (výjezdový CR).
- Tranzitní CR znamená průjezd účastníků zahraničního CR přes území určitého státu s možností využití některých služeb dané země.

Z hlediska organizačních podmínek:

- Vázaný CR, kde účast klientů je podmíněna splněním určité podmínky (např. členství v organizaci, zaměstnání u konkrétního zaměstnavatele, doporučení od lékaře pro léčbu v lázních apod.). Z části platí CR účastník a zbytek je hrazen z jiných prostředků (fondy organizace, nemocenské pojištění aj.).
- Volný CR je volně přístupný každému zájemci, který si účast na cestovním ruchu hradí sám (Škodová, 2007).

3.1.3 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Cestovní ruch se v poslední čtvrtině dvacátého století prosadil jako nejvýraznější společenský, kulturní a ekonomický jev. Na cestování a aktivitách spojených s cestovním ruchem se každoročně podílí značná část světové populace.

Předpoklady, které ovlivňují existenci a rozvoj cestovního ruchu je možno dále členit na:

1. Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

Umožňují umístění aktivit cestovního ruchu do určité oblasti či lokality. Jejich příznivé hodnoty určují místo, kde se cestovní ruch může rozvíjet. Dělí se na předpoklady:

- přírodní a přírodní atraktivity (např. povrch, podnebí, vodstvo, flóra, fauna atd.)
- kulturní (kulturně-municipální-historické), které vyplývají z výsledků tvořivé činnosti člověka a souvisejí s historickým vývojem území
- předmětem zájmu turistů jsou architektonické památky, muzea a galerie, archeologické lokality, technické památky, významné parky i památky lidové architektury

2. Selektivní předpoklady cestovního ruchu

Vyjadřují způsobilost společnosti dané oblasti či země podílet se na cestovním ruchu aktivně i pasivně, tzn. přijímat účastníky cestovního ruchu i stávat se jimi. Umožňují vybrat ty obyvatele nebo ty oblasti, které mají nejlepší předpoklady pro účast na cestovním ruchu. Nejčastěji se člení na předpoklady objektivní a subjektivní.

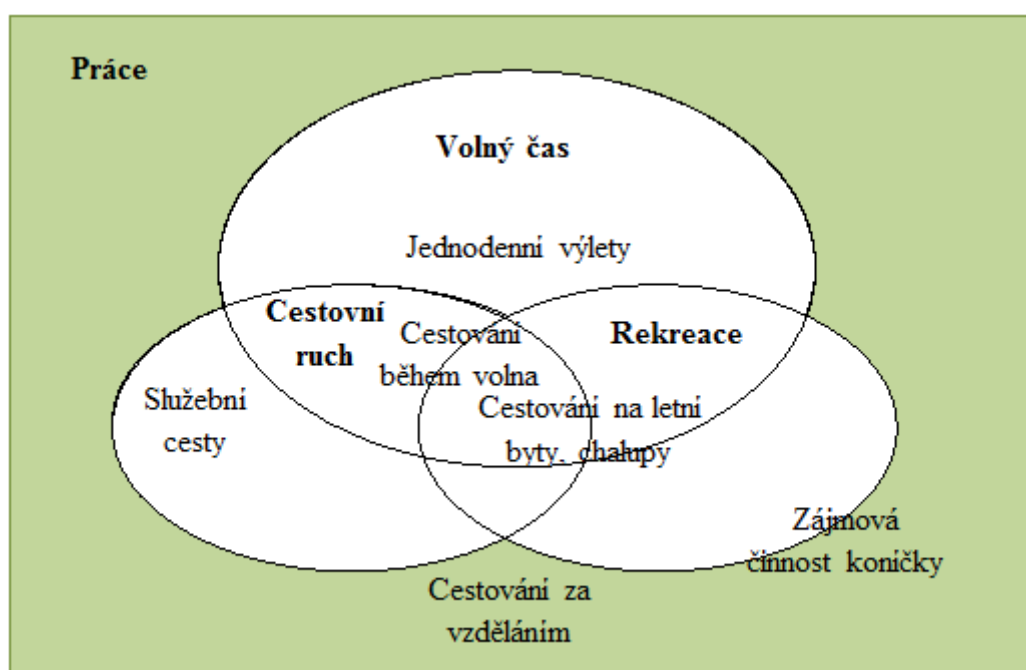
Objektivní předpoklady zahrnují soubor faktorů, které ovlivňují cestovní ruch v území. Zejména mezi ně patří politická a bezpečnostní stabilita oblasti, ekonomická a životní úroveň jejich obyvatel, stav životního prostředí apod.

Subjektivní předpoklady ovlivňují rozhodování lidí o účasti na cestovním ruchu. Jejich účast závisí na příslušnosti k sociální a profesní skupině, na rodinných poměrech a na četných psychologických faktorech. Často v rozhodování hrají významnou roli módnosti návštěvy určitého střediska nebo oblasti, vliv reklamy a propagace cestovních kanceláří, ale také znalost jazyků.

3. Realizační předpoklady cestovního ruchu

Umožňují uskutečnit nároky účastníků cestovního ruchu v oblastech (střediscích) s příznivými lokalizačními podmínkami. Umožňují dopravit se do těchto míst a využívat je k pobytu, rekreaci a k dalším aktivitám (Drobná a Morávková, 2004).

Schéma 2 - Vztah mezi volným časem, rekreací a cestovním ruchem

Zdroj: Moravec a kol, 2006

3.1.4 Služby cestovního ruchu

Vašítková (2008) vychází z definice, že *služba je jakákoliv činnost nebo výhoda, kterou jedna strana může nabídnout druhé straně, je v zásadě nehmotná a jejím výsledkem není vlastnictví. Produkce služby může, ale nemusí být spojena s hmotným produktem.*

Jakubíková (2009) uvádí, že *služba je činnost, kterou může jedna strana nabídnout druhé, je naprosto nehmotná a nevytváří žádné nabyté vlastnictví. Je velmi napodobitelná, a proto jsou služby oblastí, ve které dochází k neustálým inovacím.*

Dle Oriška (1999) služby cestovního ruchu dělíme na hmotné a nehmotné, jejichž výsledkem je individuální nebo společensky užitečný efekt. Individuální efekt bývá zpravidla součástí cíle účasti na cestovním ruchu. Může mít různorodé charaktery, například rekreační, kulturní, zdravotní apod. Díky společenskému efektu je umožněno dosáhnout individuálního efektu. Jsou to například služby, které souvisejí s udržováním čistoty a hygieny zeleně, veřejných prostranství atd.

Pro uspokojení potřeb účastníků cestovního ruchu existují dvě skupiny potřeb. První jsou primární potřeby, které jsou pro účastníka cílové. Jedná se o sportovní využití, poznávání kultury a památek, zábavu rozptýlení apod. Druhé jsou sekundární neboli realizační. Podmiňují efektivní uspokojování cílových potřeb, například přenocování, hygiena či zprostředkování služeb. Když vše shrneme, tak význam služeb cestovního ruchu během pobytu mimo trvalé bydliště narůstá, protože kromě základních každodenních potřeb účastník chce, ale také někdy musí uspokojovat další potřeby.

Spotřeba v cestovním ruchu úzce souvisí s životní úrovní každého jedince a díky ní také dochází k uspokojování potřeb. Díky spotřebě dokážeme vyjádřit, zda potřeba byla uspokojena, či nikoliv a je konečnou fází reprodukčního procesu a i předpokladem další produkce služeb cestovního ruchu (Oriško, 1999).

Poskytované služby v cestovním ruchu jsou velmi nesourodé a jsou klasifikované z několika hledisek:

Podle významu ve spotřebě účastníků cestovního ruchu jsou služby rozlišené:

- základní - zabezpečení přemístění účastníků a služby spojené s pobytem v rekreačním prostoru,
- doplňkové - služby spojené s využíváním atraktivit.

Podle charakteru spotřeby:

- služby osobní - zde dochází k užitému efektu bezprostředně (např. odnesení zavazadel),
- služby věcné - zde se užiténý efekt dostaví zprostředkovaně (např. úprava lyžařské výstroje).

Podle způsobu úhrady:

- služby placené,
- služby neplacené.

Podle místa:

- služby poskytované v místě pobytu,
- služby poskytované během přepravy,
- služby v rekreačním prostoru (Jakubíková, 2009).

Služby cestovního ruchu jsou službami komplexními. Důležité je si uvědomit, že jsou poskytovány podnikatelskými i nepodnikatelskými subjekty nejen v rekreačním prostoru, ale i v místě poptávky. Ke spokojenosti návštěvníků, je nezbytná spolupráce mezi jednotlivými subjekty a také soulad činností v daném rekreačním prostoru (Jakubíková, 2009).

Služby v cestovním ruchu se dělí na služby:

- ubytovací
- stravovací
- doplňkové

Ubytovací služby

Tyto služby poskytují základní podmínku pro rozvoj cestovního ruchu. Jsou charakteristické jako *umožnění přechodného ubytování mimo místo trvalého bydliště* (Indrová a kol., 2007).

Nejčastější ubytování ve venkovské turistice a agroturistice je v soukromí, které se uskutečňuje v dobře vybavených zemědělských usedlostech (s kapacitou 10–12 lůžek), v rodinných domech, chatách, chalupách, srubech atd. Naopak je možné ubytování v hromadných zařízeních (malé hotely či penziony) s kapacitou do 50 lůžek (Drobná a Morávková, 2004).

Účastníkům cestovního ruchu tyto služby umožňují přenocování nebo přechodné ubytování. Dále jsou samozřejmě součástí také služby, které s pobytem hosta v ubytovacím zařízení souvisejí. Jedná se o služby, jako jsou například podávání informací, úschova zavazadel a jejich přeprava, půjčování společenských her, úschova cenností v hotelovém trezoru, prodej vybraných druhů zboží, časopisů, literatury, praní a žehlení prádla, sekretářské služby a mnoho dalších (Orieška, 1999).

Pro provozování venkovské turistiky a agroturistiky je velmi důležitý standard ubytovacích služeb. Standard ubytovacích služeb není důležitý jen z hlediska kvality poskytovaných služeb, ale především z hlediska investiční náročnosti zřizování a provozu ubytovacího zařízení a také i cenových relací za poskytované služby. Tento standard je rovněž vodítkem pro začleňování ubytovacích zařízení do kategorií a tříd.

Každé ubytovací zařízení by mělo mít obchodní název. Pro hromadná ubytovací zařízení tato povinnost vyplývá ze stavebního zákona. Obchodní název by měl specifikovat kategorii či třídu, specializaci, rodinnou nebo místní tradici a to vše v úředním jazyce (Stříbrná, 2005).

Stravovací služby

V cestovním ruchu jsou nezbytné služby stravovací, které uspokojují základní potřebu člověka, potřebu výživy. Stravování pro mezinárodní účastníky nepředstavuje pouze nasycení, ale i možnost seznámení se s určitým specifickým prvkem kultury národů či regionů (Indrová a kol., 2007).

Jde o služby základních stravování, doplňkového stravování a občerstvení. Dále také o služby společensko-zábavní služby, spojené s hudební produkcí, kulturním programem, případně další služby (Orieška, 1999).

Stravovací služby mohou zajišťovat provozovatelé, nebo jsou zajištěné v blízkém okolí. Případně je k dispozici určená kuchyňka pro vlastní vaření. V nabídce se objevují produkty vlastní výroby, zdravá výživa, lesní plody, mléko, podmáslí,

tvaroh, sýry, zelenina a ovoce. Z masných specialit mohou být nabízeny šunky, uzené maso, klobásy či zabijačkové výrobky. Co se týče občerstvení, tak nesmějí chybět vína z vlastních sklepů, destiláty z ovoce (slivovice) a jako speciální potraviny jsou nabízeny bioprodukty, které připravují zemědělci pro účastníky ekoagroturismu.

Příprava jídel a jejich nabídka jsou významnou součástí pobytu na venkově, protože host potřebuje a očekává změnu ve stravování. V nabídce nesmí chybět grilování, rožnění a příprava pokrmů na ohništi (Drobná a Morávková, 2004).

Doplňkové služby

Doplňkové služby jsou spojeny s využíváním atraktivit, vlastností charakteristických pro konkrétní rekreační prostor. Mohou to být například sportovně-rekreační služby, společensko-kulturní služby, lázeňské služby, apod. Jejich kvalita podstatně ovlivňuje užitečný efekt účasti na cestovním ruchu a tím i spokojenost jeho zákazníků (Orieška, 1999).

Dobře organizovaná turistika obsahuje řadu doprovodných programů. Ty zvyšují atraktivitu nabízených služeb a ucelují celý produkt cestovního ruchu. Nemusí jít přímo o program organizovaný přímo ubytovatelem, ale o zprostředkované aktivity ve vazbě na okolí nebo sportovní či rekondiční akce provozované v blízkém okolí. Spolupráce podnikatelů v této oblasti se vyplácí. Podnikatelé získají provize či kontakt, ale hlavně oboustranný prospěch. Vzájemné doporučení služeb je největší reklamou pro firmy (Stříbrná, 2005).

Výjimečnost agroturistiky spočívá v přímém spojení turistů a návštěvníků se zemědělským prostředím. Poskytované služby mají přirozené zázemí v zemědělském hospodářství nebo na ně organicky navazují.

Doprovodné programy pro agroturistiku mohou být:

- stravování
- zemědělské činnosti
- projížďky na koních
- lov zvěře, rybaření
- houbaření, sběr lesních plodin
- letní a zimní sporty

V dalších doprovodných programech může agroturistika navázat na produkty venkovské turistiky. Venkovská turistika představuje formu cestovního ruchu, jejíž aktivity jsou bezprostředně spjaté s přírodou jako agroturistika. Avšak může nabídnout využití celé oblasti z hlediska historického, kulturního a společenského zázemí. Doprovodné programy pro venkovskou turistiku mohou být:

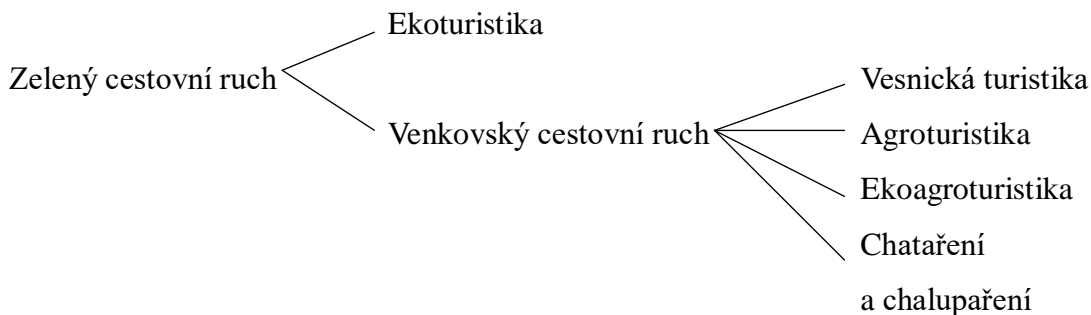
- sport
- historie, kultura, příroda
- řemesla
- zájezdní hostince
- školy v přírodě
- speciální klientela (Stříbrná, 2005).

3.2 Zelený cestovní ruch

V současné době se více prosazují nové formy cestovního ruchu, které spojují atributy, jako jsou šetrnost vůči cílovým místům cestovního ruchu, šetrnost vůči přírodě, životnímu prostředí, vůči historickému a kulturnímu bohatství i ohleduplnost ve vztazích mezi lidmi.

Zelený cestovní ruch zdůrazňuje uskutečňování cestovního ruchu ve volné krajině, ale také i v mírně osídlených oblastech. Je možno charakterizovat tuto formu cestovního ruchu jako přání návštěvníků splynout s přírodou i lidským prostředím a jeho náplní je respekt a ochrana přírody. Zelený cestovní ruch může být také nazván jako ekoturistika či venkovský cestovní ruch (Škodová, 2007).

Schéma 3 - Zelený cestovní ruch

Zdroj: Škodová (2007)

3.2.1 Ekoturistika

Pojem ekoturistika se začal používat v České republice přibližně před dvaceti lety a postupně se objevoval v odborné literatuře, publikacích a prospektech cestovních kanceláří. Bylo vytvořeno mnoho definic pro co nejpřesnější popsání tohoto pojmu (Papathanassis, 2011).

Tento typ turistiky se někdy nazývá jako zodpovědná, udržitelná, etická turistika. Zahrnuje putování přírodou s ohledem na zachování přírodních zdrojů a kulturních zajímavostí. Jde hlavně o ohleduplné chování hostů k přírodě, a aby při své dovolené neublížili životnímu prostředí (Drobná a Morávková, 2004).

Ekoturistika je nejčastěji vymezována jako cestovní ruch zaměřený na poznávání přírodních krás. Orientovaný je především na poznávání přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí a dalších přírodních atraktivit tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány (Zelenka a Pásková, 2002 cit. podle Šimková 2008).

Doprovodné programy se zaměřují na pobyty v přírodě a s jejím pozorováním. Je pro ně typická pěší turistika, hipoturistika, cykloturistika, fotografování volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Pásková a Zelenka, 2002).

3.2.2 Venkovský cestovní ruch a jeho formy

Rozvíjí se mimo oblasti rekreačních a turistických center i mimo oblast městského osídlení. Patří sem pobyty ve vesnickém osídlení, ale také mimo něj (chatové lokality, samoty a malá městečka). Nejvíce je však vázán na venkovské osídlení spojené se zemědělstvím a životem na venkově. Venkovský cestovní ruch zahrnuje všechny činnosti účastníka cestovního ruchu v prostředí venkova (Pourová, 2010).

Venkovská turistika

Venkovská turistika by měla být umístěna do venkovských oblastí, budována na zvláštních rysech a budovy by měly být malé a tradiční ve svém charakteru. To znamená, že sídla by měla růst pomalu a organicky ve spojení s místními rodinami. Často jsou rozvíjena s cílem zajistit dlouhodobý rozvoj dané oblasti. Její rozvoj by měl pomáhat udržovat zvláštní venkovský charakter a potenciál by měl být nástrojem ochrany přírody, krajiny a rovněž nástrojem trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu (Pourová, 2010).

Definice o podobě a podmínkách trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu jsou často všeobsažné. Venkovská turistika nabízí tuto problematiku definovat jednodušeji a výstižně. *Produkt, který nabízí, totiž bezprostředně souvisí s ochranou přírody, ochranou přírodních zdrojů, krajinotvorbou, tj. s faktory, které tvoří základ pozitivního přístupu k „užívání“ a ochraně přírodního a životního prostředí* (Stříbrná, 2005).

Vzhledem k tomu, že venkovská turistika je mnohostranná činnost, venkovské oblasti jsou velmi různorodé a jen zřídka to jsou statické nebo uzavřené celky nezasažené městským vlivem, není snadné nalézt její přiměřeně univerzální definici (Moravec a kol., 2006).

Venkovský cestovní ruch má mnoho podob, z nichž jsou nejtypičtější: vesnická turistika, agroturistika, ekoagroturistika, chataření a chalupaření (Pourová, 2010).

Podle Drobné a Morávkové (2004) je cílem venkovské turistiky:

- stimulovat rozvoj dalších podnikatelských aktivit na venkově, odlehčit přetížené infrastrukturu měst,
- omezit migraci venkovského obyvatelstva do měst
- respektovat přirozené přírodní prostředí, udržovat ho a rozvíjet,
- popularizovat místní krásy, zvláštnosti, tradice a přispívat k jejich udržení a rozvoji,
- vrátit člověka do přírody.

Lze využít sílu růstového potenciálu cestovního ruchu k ekonomickému oživení venkova, který se potýká v současnosti s hospodářskými a sociálními problémy? Zájem o venkovskou turistiku se projevil v devatenáctém století jako reakce na stres a špinu rodících se průmyslových měst a aglomerací (Moravec a kol., 2006).

Vesnická turistika

Je bezprostředně spjata s přírodou, krajinou venkova a vesnickým osídlením. Hlavními náplněmi jsou individuální rekreační aktivity, které využívají venkovského prostředí. Pro ubytovací služby jsou využívány komerční ubytovací zařízení, rekreační chalupy či ubytování v soukromí. Její výstřednost spočívá v decentralizaci ubytovacích zařízení. Ta umožňuje rozdělit četnost turistů a díky tomu eliminuje negativní dopady, které sebou přináší velká skupina lidí v turistických centrech (Pourová, 2010).

Agroturistika

Jedná se o specifickou formu venkovského cestovního ruchu, která je charakteristická přímým vztahem k zemědělským pracím nebo usedlostem se zemědělskou funkcí. Hlavní činností je zemědělská výroba, která je dominantní, přičemž agroturistika je provozována podnikateli v zemědělské výrobě sloužící jako dodatečný zdroj finančních prostředků. Představuje souhrn služeb, činností na farmě i v okolním prostředí, ale také spousty zážitků. To všechno poskytuje návštěvníkům za účelem rekreace a odpočinku. Tento typ cestovního ruchu je označován jako dovolená na statku vázaná na zemědělskou farmu (Sznajder, 2009).

Vesnická turistika a agroturistika mají společné rysy venkovského osídlení a společně hospodaří z přírodního, ale i kulturního bohatství. Agroturistika se odlišuje zejména tím, že jejím podstatným znakem je spolužití s farmářskou rodinou (Škodová, 2007).

Ekoagroturistika

Tato forma cestovního ruchu má společné prvky jako agroturismus. Zahrnuje pobyty na ekologicky hospodařících farmách, které produkují bio-produkty. Nepoužívají při pěstování rostlin a chovu zvířat syntetické chemikálie, hormonální přípravky, umělá barviva, hnojiva, konzervační látky apod. (Škodová, 2007).

Podstatným znakem této formy agroturistiky je nejen sejetí s farmářskou rodinou, ale také účast na zemědělských pracích a konzumace produktů ekologického zemědělství (Stříbrná, 2005).

Chataření a chalupaření

Agroturistika a vesnická turistika nejsou jevem zcela novým. Pobyty na venkově, především u zemědělských rodin a formou letních bytů byly důležitou součástí předválečného cestovního ruchu České republiky i vztahů mezi městem a vesnicí. Po druhé světové válce byly vztahy mezi městem a venkovem narušené. Touha městských lidí po venkovském prostředí a pobytu na venkově nabývala odlišných podob a rozvinulo se chataření a chalupaření (Škodová, 2007).

Není snadné přesně definovat vymezené rysy venkovské společnosti. Proto jsou i dnes cenným kontrolním seznamem tzv. Frankenbergerovy městské a venkovské protiklady z roku 1966 (Moravec a kol., 2006).

Tabulka 1 - Městské a venkovské protiklady

Rysy venkovské společnosti	Rysy městské společnosti
Komunita.	Společnost lidí.
Sociální oblast charakterizující vztahy lidí s málo rolemi, ale rozmanitými.	Sociální oblast charakterizující vztahy lidí s mnoha překrývajícími se rolemi.
Různé společenské role plní jedna osoba.	Různé společenské role plní různí lidé.
Jednoduchá ekonomika.	Rozmanitá ekonomika.
Malá dělba práce.	Velká specializovanost pracovních sil.
Připisované postavení.	Dosažené postavení.
Vzdělání podle dosažného postavení.	Postavení odvozené od vzdělání.
Přijetí role ve společnosti.	Angažovanost pro dosažení role ve společnosti.
Kompaktní síť vztahů	Volná síť vztahů.
Lidé, kteří se zde narodili a vyrůstali.	Kosmopolité.
Ekonomická kategorie je jednou z několika kategorií.	Ekonomická třída je hlavní kategorií.
Stmelování společnosti.	Segregace.
Integrace do pracovního prostředí.	Odloučení od pracovního prostředí.

Zdroj: (Moravec a kol., 2006)

3.2.3 Význam agroturistiky

I přesto, že je agroturistika v České republice v počátcích svého vývoje, zkušenosti dokazují její značný význam ve třech rovinách.

1. Význam pro zemědělské podnikatelské subjekty

Agroturistika je doplňkovou činností k hlavní zemědělské výrobě a má pro zemědělce význam především v tom, že:

- je doplňkovým zdrojem příjmů farmy nebo zemědělského podniku, což přináší existenční jistotu,
- výrazně finalizuje produkci podnikatelských subjektů tím, že výhodněji mohou zpeněžit vlastní výrobky, ubytovací kapacity, dokonce i technologický proces a prostředí farmy, pole, louky i krajinu,
- vytváří podmínky pro hospodaření i na méně výnosných či dokonce ohrožených zemědělských farmách a podnicích,
- provozování agroturistiky vyžaduje určitý stupeň vybavenosti zemědělské usedlosti a tím se zvyšuje celkový standard zemědělských domácností aj. (Škodová, 2007).

2. Význam pro obce

Agroturistika má široký dopad na obce a to tím, že:

- využívá především stávající fond nebo budovy, které přestaly sloužit svému původnímu účelu,
- zvyšuje úroveň vybavenosti obcí,
- vytváří pro obec dodatečný odbyt zemědělských výrobků a je stimulem pro rozšíření výroby,
- zvyšuje příjmy obyvatel,
- vytváří finanční zdroje pro vybavenost obcí,
- vznikají pracovní příležitosti,
- udržuje a oživuje gastronomické zvyklosti aj. (Pourová, 2002).

3. Význam pro regiony a stát

Agroturistika má účinek na regiony i stát tím, že:

- snižuje nezaměstnanost,
- vytváří pracovní příležitosti,
- stabilizuje osídlení venkova,
- udržuje a obnovuje funkčnost vesnického osídlení,
- rozptyluje cestovní ruch do větších územních celků,
- díky zahraničním návštěvnostem na farmách zvyšuje exportní aktivity státu aj. (Škodová, 2007).

3.2.4 Negativní aspekty agroturistiky

Doposud byla agroturistika výhodnou, účelnou a společensky prospěšnou aktivitou, která doplňuje zemědělskou výrobu. Jednalo se spíše o vzájemně se doplňující vztah mezi cestovním ruchem a zemědělstvím. Nastávají ale i případy, kdy se tento vztah může změnit na konkurenční.

Konkurence v rozložení a využívání pracovních sil na zemědělských farmách. Hlavní sezona cestovního ruchu se více méně shoduje s hlavní sezonou v zemědělství.

Konkurence v umístění volného kapitálu. Klade se otázka, kam vložit volné finanční prostředky, když je potřebují obě činnosti. Zda se má investovat do rozvoje zemědělství či do rozvoje agroturistiky (Škodová, 2007).

Mezi další negativní dopady agroturistiky můžeme zařadit:

- přetěžování žen - farmářky, které jsou vytížené s prací v zemědělství musejí dále zajišťovat práci v oblasti agroturistiky,
- může nastat negativní dopad na životní prostředí – poškození polních cest, vyrušení zvěře, odhozené odpadky apod.,
- příliš velká návštěvnost, které není původní vesnická sociální struktura přizpůsobena, může znamenat zátěž a stres pro místní obyvatelstvo,
- může dojít k úbytku půdy, a to v důsledku výstavby ubytovacích zařízení apod. (Pourová, 2002).

3.3 Agroturistika na rodinné farmě

Provozovatel – v zemědělské výrobě je definovaný jako fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu (2, odst. 2, písm. c/zákona 5 13/1991 Sb. – Obchodní zákoník).

Ubytování – je poskytováno na rodinné farmě nebo v rekreačním objektu ve vlastnictví či užívání zemědělského podnikatele. Mohou to být chaty, sruby, chalupy či rekreační domky. Ubytování turistů probíhá v rodinném prostředí s dalšími atributy, které mohou nabídnout pouze zemědělské či vesnické usedlosti. Maximální ubytovací kapacita činí 25 lůžek.

Ubytovací kapacita je nezbytným předpokladem pro zvýraznění specifík agroturistiky na rodinné farmě. Tato forma ubytování je volnou živností, proto při jejím

provozování není třeba prokazovat odbornou způsobilost. Na standard ubytování nejsou žádné speciální požadavky, je odborný jako pro ubytování v soukromí.

Stravování – zde přichází řada pro odbyt vlastních výpěstků v podobě surovin (brambory, maso, mléko, zelenina ovoce, apod.) nebo polotovarů. Jsou k dispozici dvě varianty stravování. Hosté si mohou vařit sami nebo se stravovat v místních restauracích či v hostincích. Na farmách by neměla být poskytována kompletní stravovací služba z toho důvodu, že se jedná o živnost koncesovanou, kde je potřeba prokazovat k jejímu provozování odbornou způsobilost.

Vydávání max. 10 hlavních jídel denně je klasifikováno jako živnost volná tedy bez prokazování odborné způsobilosti. Z důvodu pracovního zaneprázdnění hospodyně, která má další povinnosti v hospodářství jsou vyloučeny stravovací služby z důvodu jejich časové náročnosti.

Zázemí farmy – hlavní specifičnost agroturistiky na rodinné farmě spočívá v tom, že turisté se volbě pohybují v prostorách zemědělských farem. Mají možnost se seznámit se vším, co zemědělská usedlost nabízí. Tím mohou být nemovitosti např. stáje, stodoly, chlévy, hospodářské objekty, ale také hospodářská zvířata (Škodová, 2007).

3.4 Podnikání

Němec (1998) uvádí, že *podnikání je soustavná činnost prováděná podnikatelem samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku.*

V první řadě jde o poskytování zboží a služeb zákazníkům a na jejich spokojenosti závisí, zda podnikatel dosáhne zisku. Kromě toho je také v současné době velice nutné dbát na ochranu životního prostředí.

Podnikatelem se rozumí nejen fyzická osoba (jednotlivec, v zákoně o daních z příjmu nazývaný osobou samostatně výdělečně činnou - OSVČ), ale i právnická osoba (společnost nebo družstvo). Podnikatelem může být:

- právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku, který je veden rejstříkovým soudem,
- fyzická osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění (zapsána v živnostenském rejstříku vedeného živnostenským úřadem),

- osoba podnikající na základě jiného oprávnění (lékaři, právníci, tlumočníci, poradci, apod.),
- fyzická osoba provozující zemědělskou výrobu (osoby uvedené pod body 3 a 4 jsou evidovány podle zvláštních předpisů).

Živností se myslí soustavná činnost provozována samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených Zákonem č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání. Zákon rozlišuje živnosti podle podmínek, které musí živnostník splňovat na:

1. Ohlašovací živnosti, které se dále dělí na:

- *řemeslné*, pro jejichž provozovatele je nutný výuční list nebo vysvědčení o odpovídajícím středním odborném vzdělání, příp. vysokoškolský diplom
- *vázané*, pro které je důležité prokázání odborné způsobilosti podle zvláštních předpisů
- *volné*, pro něž není odborná způsobilost podmínkou.

2. Koncesované živnosti, které smějí být provozovány jen na základě státem uvedené koncese (povolení).

Pro všechny druhy živností musí živnostník splňovat všeobecné podmínky tj.:

- plnoletost (věk od 18 let),
- svéprávnost,
- bezúhonnost (Němec, 1998).

3.4.1 Základy podnikání ve venkovské turistice

Při rozhodování pro podnikatelskou činnost v oblasti cestovního ruchu na venkově a v zemědělských oblastech je důležité se seznámit s dlouhodobými plány rozvoje daného území.

Podnikatel by se měl seznámit s úpravami příjezdových komunikací v majetku obce, dopravním a propagačním značením, čističkami odpadních vod, veřejným osvětlením, s pořádkem v obci atd. Je nutné, aby podnikatel splňoval určitou součinnost s obecním zastupitelstvem a to z důvodu vyloučení podnikání pro osobní zájem (Pourová, 2010).

Podnikání v agroturistice vyžaduje změnu postojů obyvatel venkova, doplnění

znalostí o tuto oblast podnikání a schopnost orientovat se v tržních podmínkách. Úspěch agroturistiky je podmíněn rozvojem drobného podnikání v příslušných regionech (Pourová a Stříbrná, 2003).

Má-li se příroda stát předmětem trvalého zájmu turistů, je o ní třeba nejen trvale pečovat, ale především eliminovat negativní důsledky lidské činnosti na životní prostředí (Stříbrná a Mikula, 2003).

3.4.2 Podstata podnikání

Podnikatel přetváří své činnosti v zisk. Rozhoduje se, co bude vyrábět nebo jaké služby bude poskytovat. Je velice důležité analyzovat situaci na trhu. Zda je dostatečná poptávka a zda není trh přeplněn. Forma podnikání (fyzická či právnická) závisí na velikosti kapitálu, který má podnikatel k dispozici a také na druhu budoucích výrobků a poskytovaných služeb. Dále je důležité přemýšlet o míře použití cizího kapitálu, a jaké jsou možnosti pro jeho získání. *Účelem podnikání je zvětšit (rozmnožovat) majetek (vynaložený kapitál) uspokojováním potřeb zákazníka (zbožím, službami). Každé podnikání je spojeno s podnikatelským rizikem (Pourová, 2010).*

Podnikání je velice počestná činnost, kde váha daného slova tvoří image firmy. Toto platí všeobecně, ať se podnikání týká zemědělské nebo průmyslové výroby, v řemeslech anebo ve službách (zde je zahrnut i cestovní ruch) (Pourová a Stříbrná, 2005).

3.4.3 Postup při zahájení podnikání

Při zahajování podnikání nikdy nevíme, jak se nám bude dařit. Je zde možnost, že za své úsilí budeme odměněni, buď materiálně či pocitem osobního uspokojení. Může však nastat situace, že naše podnikání nepovede tam, kam bychom chtěli. Proto je důležité si sestavit plán naší podnikatelské cesty. Než začneme sestavovat podnikatelský plán, je nutné si položit dvě základní otázky:

- co je našim skutečným cílem v podnikání?
- který výrobek nebo služba získá rozhodující výhodu nad konkurencí?

Při zakládání podniku nestačí pouze chuť, ale musí být důkladně promyšlený záměr. Z literatury vyplývá, že přibližně 40% začínajících podnikatelů neuspěje.

Důležitým faktory při zahajování podnikání jsou předsevzetí podnikání, faktor trhu, osobnost podnikatele a finanční prostředky (Pourová, 2010).

Rekapitulace nezbytných kroků spojených jak se založením firmy, tak s jejím dalším úspěšným fungováním ve vztahu k ochraně krajiny a životního prostředí. Při podnikání v oboru, který by mohl jakkoli ohrožovat životní prostředí (např. provozování autodopravy, hotelu nebo jiného ubytovacího zařízení, jatka, výrobu potravin, kotelnu na topné oleje nebo jiný chemický provoz), tak musíte:

- vyžádat stavební povolení
- vyžádat si posudek orgánů požární ochrany
- vyžádat si územní rozhodnutí při výstavbě nového objektu (resp. takové rekonstrukce, při níž se mění vnější vzhled stavby)
- získat povolení k odběru vody (např. z vlastní studny) nebo k vypouštění odpadních vod (Stříbrná a Mikula, 2003).

3.5 Státní podpora venkovského cestovního ruchu

V České republice byl zaveden program podpory agroturismu v rámci koncepce agrární politiky Ministerstva zemědělství České republiky. Na řešení některých otázek se podílí i Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky v rámci Programu obnovy venkova. Týká se obnovy vesnice, rozvoje podnikání ve venkovských regionech a péče o krajinu.

Z fondu evropské unie SAPARD je možné čerpat finanční prostředky na oblast rozvoje venkovské turistiky, tvorby turistických stezek a cyklostezek. V návaznosti na obnovu tradičních výrob, krajových specialit, spolkové činnosti na venkově a na obnovu a opravu památek, které souvisejí s historií venkova (Drobná a Morávková, 2004).

3.5.1 Veřejné podpory a dotace na rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky

Státní program podpory cestovního ruchu garantuje ministerstvo pro místní rozvoj. V letech 2004 až 2005 tento program podporoval budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně-rekreační aktivity. Jednalo se například o rekonstrukci a výstavbu jezdeckých areálů, cyklostezek, sportovní zázemí ubytovacích zařízení apod. Dotace činila pro podnikatele ze státního rozpočtu 50% předpokládaných nákladů.

Program Leader ČR v letech 2004 až 2006 garantovalo ministerstvo zemědělství a byl určen pro venkovské regiony, jejich struktury a pro podnikatele v zemědělské prvovýrobě. Jednou z hlavních priorit tohoto programu byly nové formy zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů. Mezi ně také patřil rozvoj venkovské turistiky a konkrétně se jednalo o zlepšování podmínek ubytování, stravování a zkvalitňování gastronomických služeb dle místních tradic a zvyklostí, podpora destinačního managementu ve venkovských regionech, sladění ekonomického a sociálního rozvoje se zájmy o ochranu přírody a krajiny, využití potenciálu venkova ve prospěch nabídky ekologicky šetrných forem turistických produktů a služeb, efektivní zhodnocování historického a kulturního dědictví a venkova.

Podpora ze strukturálních fondů EU je pro podnikatele ve venkovské turistice a agroturistice obsažena v těchto operačních programech:

- Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
- Společenský regionální operační program

Řídícím orgánem pro operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství je ministerstvo zemědělství. Podporu je možné získat na výstavbu, rekonstrukci, modernizaci a vybavení zařízení pro agroturistiku, pro zařízení a vybavení pro volný čas.

Dotace mohou získat fyzické a právnické osoby, ale také samostatně hospodařící rolníci. Příjmy musejí pocházet ze zemědělské výroby provozované jako soustavná a samostatná činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. Tato dotace je přímá, nevratná a podílově financovaná.

Řídícím orgánem pro Společný regionální operační program je ministerstvo pro místní rozvoj. Nejdůležitější prioritou je rozvoj cestovního ruchu. Podnikatelů ve venkovské turistice se dotýkají opatření spojená s podporou regionální a místní infrastruktury cestovního ruchu. Jedná se hlavně o rozvoj a obnovu turistických stezek, cyklostezek, cyklotras, hiposteze a naučných stezek včetně doplňkového zařízení v obcích, výstavbu či obnovu ubytovacích kapacit podmiňujících rozvoj cestovního ruchu v dané lokalitě či regionu.

Podpory na rozvoj venkovské turistiky poskytují také krajské samosprávy. Například kraj Vysočina má zřízen tzv. Fond rozvoje Vysočiny (Stříbrná, 2005).

3.5.2 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova České republiky byl schválen na období 2014 – 2020 dne 26. 5. 2015 Evropskou komisí. Díky tomuto programu se do českého zemědělství v příštích letech vloží 3,1 miliardy EUR z unijních zdrojů a 768 milionů EUR z českého rozpočtu. Hlavním cílem je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím agroenvironmentálních opatření, investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků a podpora vstupu mladých lidí do zemědělství.

V programovém období bude Evropský zemědělský fond součástí návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).

Jako součást nařízení k ESIF by měla politika rozvoje venkova přispívat ke konkurenceschopnosti zemědělství, udržitelnému řízení přírodních zdrojů, k opatřením v oblasti klimatu a k vyváženému územnímu rozvoji venkovských oblastí.

Obecné cíle podpory pro rozvoj venkova jsou podrobněji vyjádřeny prostřednictvím šesti priorit platných pro celou EU. Jde o tyto priority:

- podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech
- zvýšení životaschopnosti zemědělských činností ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
- podpora organizace potravinového řetězce
- obnova, zachování a zlepšení ekosystémů
- podpora účinného využívání zdrojů, přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví
- podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech (www.eagri.cz).

4 Vlastní práce

4.1 Všeobecná charakteristika regionu Vysočina

Kraj Vysočina v rámci České republiky zaujímá centrální polohu. Sousedními kraji jsou Jihočeský, Středočeský, Pardubický a Jihomoravský. S těmito kraji vytváří oblast NUTS 2 za účelem podpory regionálního rozvoje. Charakteristická pro tento kraj je jeho členitost území, vyšší nadmořská výška a řídké osídlení. Rozdrobená sídelní struktura přispívá v některých případech k vylidňování menších obcí a odchodu mladých a kvalifikovaných obyvatel.

Území kraje Vysočina se administrativně člení na 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a 26 obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ). Základní samosprávnou jednotkou jsou obce, kterých je v kraji 704. Obec na Vysočině má v průměru 731 obyvatel, což je nejméně ze všech krajů České republiky. V kraji jsou nejčastěji zastoupeny obce s méně než 500 obyvateli.

Jižní část kraje zasahuje do blízkosti státní hranice České republiky, a díky tomu se Vysočina společně s krajem Jihočeským a Jihomoravským zapojuje do řady aktivit v rámci přeshraniční spolupráce s Rakouskem.

Zemědělství má tradičně významné postavení v kraji Vysočina. Zdejší přírodní podmínky jsou sice podprůměrné, ale pro některé zemědělské komodity a činnosti jsou však optimální (produkce brambor, olejnin, pastevní chov skotu).

Svoji atraktivitu si Vysočina získala poměrně nízkým znečištěním ovzduší a relativně zdravými lesy. (www.businessinfo.cz).

4.1.1 Selektivní faktory

Tyto faktory vyjadřují způsobilost společnosti podílet se na cestovním ruchu v regionu Vysočina, jak pasivně tak aktivně.

Hustota osídlení

Na Vysočině žilo téměř 510 tisíc obyvatel (k 1. lednu 2015), což mezi kraji České republiky představuje třetí nejnižší lidnatost (www.businessinfo.cz).

Věkové složení

Kvůli odlivu mladých lidí do větších míst či zahraničí, místní populace stárne. Průměrný věk žen byl v roce 2014 43,4 let a u mužů byl 40,4 let (www.czso.cz).

Ekonomická výkonnost

Ekonomická výkonnost kraje zaostává za celorepublikovým průměrem. Podíl na hrubém domácím produktu České republiky se v posledních letech pohybuje kolem 4%. Průměrná měsíční hrubá nominální mzda činila v roce 2014 více než 23 200 Kč. Mzdy nadále zaostávají za průměrem České republiky. Značné rozdíly jsou i ve výši průměrné hrubé mzdy vyplácené v jednotlivých odvětvích hospodářství kraje. Nejvyšší mzdy měli pracovníci v odvětví finančního zprostředkování a naopak nejnižší zaměstnanci v ubytování a stravování (www.czso.cz).

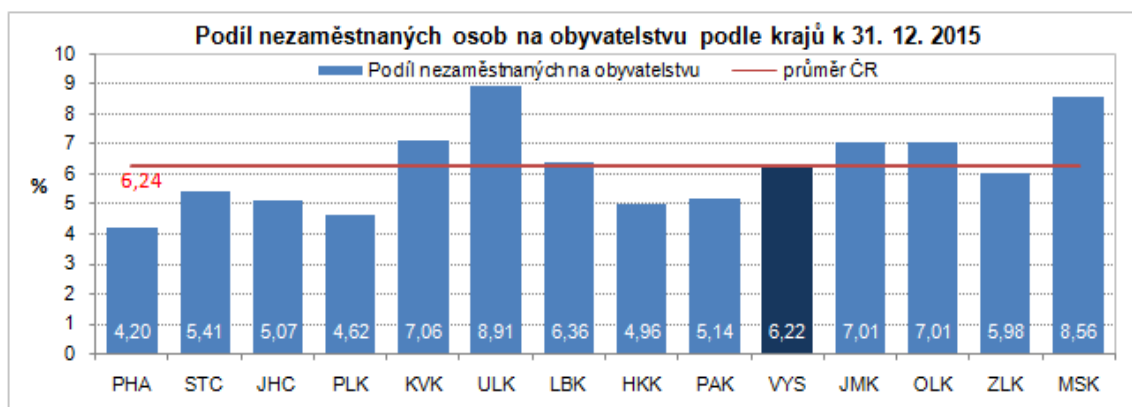
Nezaměstnanost

Jedním z největších současných evropských problémů je nezaměstnanost. Evropská unie považuje míru nezaměstnanosti za jeden ze základních ukazatelů pro stanovení výše regionální či strukturální podpory. Česká republika není v míře nezaměstnanosti na tom stále nejhůře ve srovnání s ostatními postkomunistickými zeměmi, ani s řadou vyspělých států EU. Podle názorů odborníků však devítiprocentní hranice nezaměstnanosti nevydrží a předpokládá se její další růst.

Z územního hlediska je situace kritická především v severních Čechách (Ústecký kraj) a v kraji Ostravském. Mimořádně vysoká nezaměstnanost je rovněž v kraji Olomouckém, v kraji s velmi intenzivní zemědělskou výrobou (Majerová a kol, 2009).

Na konci roku 2015 dosáhl podíl nezaměstnanosti v Kraji Vysočina 6,22%, když ještě ke konci listopadu 2015 činil pouze 5,53%. Oproti roku 2014 bylo zaznamenáno snížení podílu o 1,13 bodu. V mezikrajském srovnání byl osmý nejnižší a proti republikovému průměru byl nižší o 0,02 bodu. Podíl nezaměstnaných vyšší než osm procent byl zaznamenán pouze v jediném okrese Vysočiny a to v třebičském, kde dosáhl úrovně 8,32% (www.czso.cz).

Obrázek 1 - Nezaměstnanost podle krajů

Zdroj: Český statistický úřad, 2016

4.1.2 Lokalizační faktory

Tento druh faktorů určuje vhodnost místa pro rozvoj cestovního ruchu a jsou rozdělovány na přírodní (reliéf, struktura a přírodní aktivity, krajina, vodstvo, flóra, fauna, kvalita vzduchu) a kulturně-historické (lidmi vytvořené atraktivity – lidové tradice).

Povrch

Území je spíše tvořeno pahorkatinami Českomoravské vrchoviny. Rozloha kraje je téměř 6 800 km² a díky tomu se řadí mezi regiony nadprůměrné velikosti (pouze čtyři kraje jsou rozlehlejší). Nejvýše položeným bodem je vrcholek Javořice (837 m n. m.) v Javořické vrchovině na jihu okresu Jihlava. Nejnižší bod se nachází v místě, kde na jihovýchodě okresu Třebíč opouští území kraje řeka Jihlava (239 m n. m.) (www.czso.cz).

Podnebí

Většina území kraje se nachází v mírně teplé podnebné oblasti. Pouze nejvyšší části Hornosvratecké a Javořické vrchoviny patří do chladné oblasti, kde se průměrná roční teplota pohybuje pouze okolo 5 °C. Na větším území Vysočiny dosahují průměrné roční teploty 6-8 °C (www.czso.cz).

Vodstvo

Kraj Vysočina je pramennou oblastí významných českých a moravských řek Sázavy, Doubravy, Želivky, Nežárky, Jihlavy, Svatky, Oslavy a Moravské Dyje. V oblasti kolem Telče a Žďáru nad Sázavou je velká hojnost rybníků, avšak v kraji najdeme také řadu umělých nádrží (www.czso.cz).

Příroda, flóra a fauna

Vysočina patří k nejzachovalejší přírodě u nás. Odpovídá tomu velké množství lesů, kde převládají jehličnany a ojedinělé bukové porosty. S výjimkou okolí větších měst má Vysočina ráz zachovalé kulturní krajiny, přičemž její nejcennější lokality byly vyhlášeny za chráněná území. V tomto kraji převládá běžná flóra a fauna.

V lesnatých oblastech žije např. kuna, jelen, liška a ze vzácnějších ptáků káně lesní, čáp černý a jestřáb (Podhorský, 2003).

Chráněná území

Na Vysočině se nacházejí dvě chráněné krajinné oblasti – Žďárské vrchy a Železné hory. Vrch Melechov v havlíčkobrodském okrese je v některých pramenech označován za geografický střed Evropy. V kraji jsou dále čtyři národní přírodní rezervace (dále jen NPR): NPR Velký Špičák, NPR Ransko, NPR Zhejral a NPT Mohelenský-hadcová step. Dále je v kraji několik desítek přírodních rezervací (Podhorský, 2003).

Kulturně-historické předpoklady

S postupným osídlováním kraje souvisela výstavba strážních a obranných tvrzí a hradů, z nichž se některé změnily na výstavné zámky. Mnoho z nich jsou památky světového významu a to např. Žďár nad Sázavou s kostelem sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře, Třebíč s bazilikou sv. Prokopa a zachovalým židovským městem a Telč s jedinečným historickým jádrem. Jmenované památky jsou na seznamu světového dědictví UNESCO (Podhorský, 2003).

4.1.3 Realizační faktory

Tyto předpoklady umožňují účastníkům cestovního ruchu realizovat jejich aktivity. Umožňují jim se dopravit na zvolené místo, ubytovat se a mnoho dalších aktivit.

Silniční doprava

Hlavní dopravní tepnou procházející středem Vysočiny je dálnice D1 spojující Prahu a Brno. Do evropské sítě patří silnice I. třídy č. 38 vedoucí před Havlíčkův Brod, Jihlavu a Moravské Budějovice směrem na Znojmo. Dále silnice č. 34 z Jindřichova Hradce přes Pelhřimov na dálnici k D1 k Humpolci (www.czso.cz).

Železniční doprava

Hustota železniční sítě je na Vysočině druhá nejnižší po Zlínském kraji. Téměř třetina tratí je elektrifikována. Jedinou dvoukolejnou tratí procházejícím krajem Vysočina je železniční úsek z Kolína přes Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou do Brna. Turisticky atraktivní je úzkokolejná trať vedoucí z Jindřichova Hradce přes Kamenici nad Lipou do Obrataně (www.czso.cz).

Ostatní druhy dopravy

Na Vysočině se nachází několik sportovních letišť, např. v Jihlavě, Přibyslavi, Křižanově a vojenské letiště u Náměště nad Oslavou (www.czso.cz).

Ubytování a stravování

Ubytovací zařízení v kraji navštívilo v roce 2014 téměř 448 tisíc hostů. Kraj Vysočina nabízí dobré příležitosti pro letní i zemní pobytovou turistiku.

Na Vysočině se nachází mnoho stravovacích řazení s různou cenovou relací a kvalitou služeb. V posledních letech se již kvalita stravovacích služeb zlepšila (www.czso.cz).

4.1.4 Okresy kraje Vysočina

Okresy v České republice jsou územně správní jednotky středního stupně, na něž se dělí území státu podle zákona o územním členění státu z roku 1960. Území republiky se na ně beze zbytku dělí. Mezi okresy jsou zahrnuta statutární města, která pokrývají celý okres (Praha, Plzeň, Ostrava, Brno), naopak do něj nejsou zahrnuty obvody v Praze (nejsou v tomto významu okresy). Číselník okresů je vytvářen a udržován Českým statistickým úřadem. Změny v okresech schvaluje vláda České republiky (www.risy.cz).

Obrázek 2 - Okresy kraje Vysočina

Zdroj: Regionální informační systém, 2016

Tabulka 2 - Geografické údaje

Název NUTS	Rozloha v km ²	Počet obyvatel	Počet obyvatel okresního města	Hustota osídlení (obyv./km ²)	Počet obcí	Z toho: se statutem města
Vysočina	6 796	509 895	148 323	75	704	34
Havlíčkův Brod	1 265	94 885	23 306	75	120	8
Jihlava	1 199	112 417	50 521	94	123	5
Pelhřimov	1 290	72 061	16 149	56	120	9
Třebíč	1 463	112 076	36 880	77	167	6
Žďár nad Sázavou	1 579	118 456	21 467	75	174	6

Zdroj: Regionální informační systém

4.1.5 Turistický region Vysočina

Turistický region Vysočina leží na historickém pomezí Čech a Moravy a patří k regionům s nejzdravějším životním prostředím u nás. Českomoravská vrchovina vytváří velice rozmanitý a v každém z míst velmi osobitý charakter. Hlavním centrem je historická Jihlava. K dalším významným památkovým městům patří zejména Telč a Třebíč, ale i řada menších měst jako například Náměšť nad Oslavou nebo Batelov. Vyskytují se zde mohutné hrady (Lipnice nad Sázavou) a výstavné zámky (Jaroměřice nad Rokytnou, Náměšť nad Oslavou, Telč) i významné památky církevní architektury včetně proslulého poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře a baziliky v Třebíči (památky UNESCO). Najdeme tu i řadu staveb lidové architektury. Venkovský kraj a nenarušená příroda vytvářejí pro agroturistiku skvělé podmínky (Dudák a Pavelka, 2012).

Budoucnost cestovního ruchu na Vysočině bude bezpochyby patřit vedle městské turistiky především formám klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky. Tu podporuje hustá síť turisticky značených cest (asi 2 900 km), rozvoj cyklotras i postupně vznikající agrofarmy s ubytováním (www.businessinfo.cz).

Hlavním důvodem k návštěvě kraje Vysočina nemusí být jen krásná příroda, ale i soustava několika hradů a zámků, které se zde nacházejí. Pozornost turistů by měla být věnována zvláště **hradům** Kámen (okres Havlíčkův Brod), Ledec nad Sázavou (okres Havlíčkův Brod), Pernštejn (Okres Brno – venkov), Roštejn (okres Jihlava), Lipnici nad Sázavou (okres Havlíčkův Brod) a **zámkům** v Telči (okres Jihlava), Velké Meziříčí (Žďár nad Sázavou), Budišově (okres Třebíč), Jaroměřicích nad Rokytnou (okres Třebíč) a Třebíč (okres Třebíč) (www.czechtourism.cz).

Zajímavosti o historických památkách:

Hrad Kámen je hrad ve stylu románské gotiky se stylovými interiéry a expozicí jednostopých motorových vozidel (www.czechtourism.cz).

Hrad Ledec nad Sázavou je původně gotický hrad přestavěný v 16. století na renesanční zámek. Je vystaven na skále v údolí řeky Sázavy (www.atlasceska.cz).

Hrad Pernštejn patří k nejkrásnějším a nejvýznamnějším moravským hradům. Má vzácné dochované goticko–renesanční rysy (www.atlasceska.cz).

Hrad Roštejn při prohlídce nabízí k nahlédnutí výrobky lidových řemeslníků z cínu, keramiky a dřeva, například hračky, formy na perník i velký vyřezávaný betlém (www.czechtourism.cz).

Hrad Lipnice nad Sázavou je jeden z nejmohutnějších českých šlechtických hradů a pro návštěvníky je přístupný celý hradní areál (www.atlasceska.cz).

Zámek Telč je jeden z nejlépe dochovaných renesančních architektonických komplexů v České republice s cenným vnitřním zařízením a okrasnou zahradou (www.czechtourism.cz).

Zámek Velké Meziříčí je původně vybudován jako hrad před polovinou 13. století (www.atlasceska.cz).

Zámek Budišov je přestavěný na renesanční a barokní styl. Leží na rozvodí řek Oslavy a Jihlavy (www.atlasceska.cz).

Zámek Jaroměřice nad Rokytou je rozsáhlý barokní zámecký komplex s kostelem sv. Markéty, francouzskou zahradou a anglickým parkem. Jeho interiéry jsou stylově zařízeny s hodnotnou sbírkou hudebních nástrojů a porcelánu (www.czechtourism.cz).

Zámek Třebíč je původně benediktinský palác později přestavěn na renesanční zámek. Třebíčský zámek s bazilikou tvoří dobře viditelnou dominantu města (www.atlasceska.cz).

Další zajímavá místa:

Zámek Náměšť nad Oslavou je v renesančním stylu. Umožňuje prohlídky sbírek tapisérií, pocházejících z dob od první poloviny 16. století do poloviny 19. století.

Bazilika sv. Prokopa a valdštejnský zámek v Třebíči je zapsána mezi památkami UNESCO a představuje klenot středověkého stavitelství. V zámku sídlí expozice Muzea Vysočiny, které je věnované minerálům, vltavínům, dýmkám a kuřáckým potřebám.

Žďár nad Sázavou je někdejší cisterciácký klášter, který byl později přestavěn na zámek. Nabízí Muzeum knih, expozici věnovanou J. B. Santinimu, galerii Kinských, kostel Nanebevzetí Panny Marie a menší hasičské muzeum.

Telč je historickým jádrem z nejkrásnějších měst České republiky a je zapsáno na seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Kromě renesančního zámku s parkem je v komplexu zahrnuto i náměstí s řadou měšťanských domů s renesančními štíty a arkádovými podloubími, kašny, barokní sochy a další.

Třebíč je město, které zachovává jedinečnou židovskou čtvrť se dvěma synagogami a židovským hřbitovem, která je zapsána na seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO společně s románsko-gotickou bazilikou sv. Prokopa.

Zadní synagoga v Třebíči je součástí židovské čtvrti, zapsané mezi památkami UNESCO. V interiérech je umístěna expozice, mapující historii ghetta. Nejzajímavějším exponátem je model židovského městečka.

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou je vrcholová ukázka stylu barokní gotiky. Kostel, který se nachází uprostřed hřbitova je zapsán na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Velké Dářko je nejznámější rybník ve Žďárských vrších.

Dalešická přehrada je jedna z nejhlubších vodních nádrží v České republice s romantickým okolím (www.czechtourism.cz).

4.2 Vybrané ekofarmy na Vysočině

4.2.1 Ekofarma Křišťan a spol.

Ekofarma Křišťan a spol. je zemědělská usedlost, která je obhospodařovaná rodinou Křišťanů. Kořeny této rodiny sahají do roku 1625. Jméno Křišťan pochází ze Šumavy a objevilo se již v 10. století, kdy mnich Křišťan složil v letech 922 až 944 život a utrpení sv. Václava a jeho staré matky sv. Ludmily. V letech 138? až 1439 se do českých dějin zapsal Křišťan z Prachatic jako mistr svobodných umění, astronom, botanik, lékař a husitský bohoslovec. Napsal Herbář s českými názvy bylin, první české Lékařské knihy a známy jsou také jeho překlady z latiny. Na „prachaticku“ se nachází dvě obce nesoucí jméno Křišťanů. První zmínka o Křišťanovicích je z roku 1359. Tato obec byla součástí hradu Hus a procházela jí Zlatá stezka. Roku 1694 byl Křišťan z Eggenberga v této oblasti založen také Křišťanov. Rodina Křišťanů se domnívá, že další z Křišťanů z Prachatic co by vozka dopravující sůl po známé solní stezce založil jednu z dalších odnoží rodu Křišťanů v Milotičkách.

Zemědělská usedlost v Milotičkách je obhospodařovaná rodinou Křišťanů po několik století. Dokumenty o předcích se bohužel nepodařilo dohledat, protože po bitvě na Bílé Hoře byly vypáleny mnohé kostely, fary, měšťanské domy a knihovny. Místní archiv se nacházel v jedné vypálené knihovně v Červené Řečici.

První budovy statku byly přistavěny ke staré strážní pevnůstce ze 13. století, která stála na solné stezce vedoucí z Prahy do Rakouska. Rodina v těchto budovách žila a okolní pole obhospodařovala nepřetržitě do roku 1956, kdy byl tehdejší majitel Alois Křišťan a jeho syn František donuceni po několikaletém utlačování komunistickým režimem podepsat darovací smlouvy. Veškerý majetek připadl bez náhrady státu a rodina byla vystěhována do nedalekého domku, který byl původně určen pro zaměstnance.

V roce 1986 odkoupil pan Tomáš Křišťan (momentální majitel), syn Františka od JZD obytnou část statku. Stavení bylo v naprosto dezolátním stavu a majitel začal s okamžitou rekonstrukcí. Po převratu v roce 1989 byly navraceny pole i budovy.

Statek má uzavřený dvůr s velkou zahradou s malým rybníčkem a okolo je obklopen vzrostlými stromy. V těsné blízkosti jsou nádherné lesy, ve kterých se nachází hned několik rybníků vhodných ke koupání.

V roce 2000 získala ekofarma v rámci Nadačního fondu rytíře Františka Horského ocenění Bartákův hrnec za rok 1999 pro nejlepšího ekozemědělce roku. Často hostí návštěvníky z vysokých škol nebo univerzit, pro které organizují exkurze po farmě. Několikrát pořádali rožnění s doprovodným programem pro Dětský domov Humpolec a pro denní stacionář Astra. Dále pořádají víkendové oslavy pro větší skupiny lidí a dokonce uspořádali na svém statku svatbu. Rodina Křišťanů vítá všechny, kteří chtějí poznat život na venkově nebo jen vidět, co obnáší hospodaření a starání se o zvířata (www.miloticky.unas.cz).

4.2.2 Zajímavosti v okolí

Nedaleko ekofarmy se nachází mnoho zajímavých měst s historickými památkami. Obec Pelhřimov, která leží v půvabné krajině Českomoravské vrchoviny má dvě expozice týkající se rekordů a kuriozit. Expozice Muzea strašidel, Síně Lipských, vyhlídkové věže a Muzea Vysočiny. Ukřývá v sobě městskou památkovou rezervaci s kubistickými unikáty (www.pelhrimovsko.cz).

Vrch Křemešník je nejvyšším vrcholem Pelhřimovska. Ve vrcholových partiích byla vyhlášena v roce 1985 přírodní rezervace Křemešník. Na vrcholku je postaven poutní kostel Nejsvětější Trojice, ocelová rozhledna Pípalka a na jihozápadním svahu Křemešníku byl postaven lyžařský vlek se sjezdovou tratí (www.ceskehory.cz).

Základní dominantou obce Želiv je premonstrátský klášter, který je převážně přestaven baroknímu slohu (www.turistickyportal.cz).

Město Humpolec je od Želiva zhruba 10 minut. V muzeu na Horním náměstí je k prohlédnutí antropologická výstava věnovaná životu a dílu Dr. Aleše Hrdličky, národopisnou expozici přibližující historii a kulturu Humpolecka, a expozici Gustava Mahlera, světového hudebního skladatele a dirigenta. Městskou kuriozitou je pomník přistěhovalce Hliníka. Dále je možné navštívit loutkové divadlo, kostel sv. Mikuláše, evangelický kostel a mnoho dalších kulturních památek (www.turistickyportal.cz).

Jihlava je hospodářské a kulturní středisko oblasti. Historické jádro města je památkovou rezervací. Je zachovalý gotický půdorys historického jádra města, městské hradby, raně gotické kostely a úzká parcela městských domů gotických, renesančních i barokních. V Jihlavě je možné narazit na katakomby, Zoo a koupaliště Vodní ráj (www.turistikyportal.cz).

4.2.3 Informace získané z interview

Ke statku připadá 32 ha půdy a 12 ha lesa. V roce 1985 pan Křišťan začínal s budováním a rekonstrukcí usedlosti. Teprve před 6 lety byly splaceny všechny úvěry na rekonstrukci a rodina začala podnikat bez dluhů. Do roku 1999 pan Křišťan nevyužíval žádné dotace a až poté o ně usiloval. O celý statek se stará hlavně pan a paní Křišťanovi a někdy jim pomáhají jejich dva synové. Jako hlavní propagaci ekofarma využívá své webové stránky. Dále rozdávají svým hostům letáky a v okolí mají vystavené poutače.

Na farmě je možné si objednat klasický rekreační pobyt s týdenním cyklem sobota-sobota a mimo sezonu i kratší. Na statku jsou k dispozici dva apartmány se třemi trojlůžkovými pokoji, kuchyňkou, sociálním zařízením, velkou společenskou místností a venkovní terasou. Maximální kapacita ubytování je 12 osob, ale je možné ubytovat nad rámec v kempu ve vlastních stanech. Pro kemp je samozřejmě zajištěno WC, sprcha a kout na mytí nádobí.

Forma stravování je možná vlastní, pro kterou mají hosté k dispozici kuchyňku v apartmánu a také forma polopenze. Majitelé připravují výtečné místní speciality v nově zrekonstruované kuchyni, která umožňuje hostům nahlížet na přípravu pokrmů. Jídlo si hosté mohou vybrat z jídelníčku nebo na požádání paní Křišťanová uvaří

cokoliv. Je nutné svou objednávku sdělit alespoň jeden den dopředu, aby mohl pan Křišťan obstarat potřebné suroviny, protože na farmě se vždy vaří z čerstvého.

Jako doplňkové služby majitelé poskytují společné grilování, k dispozici je pískoviště pro děti, volejbalové hřiště, ping-pongový stůl, kuželky, altán, knihovna a různé sportovní náčiní. Co se týče vyzkoušení si obhospodařování domácích zvířat a polí, tak tyto činnosti pan Křišťan plně zavrhuje. Stojí si za tím, že lidé pro tyto činnosti musejí být plně vyškolení a musejí mít s nimi nějaké zkušenosti. A také největším důvodem je ohrožení bezpečnosti hostů.

V roce 1993 založili majitelé chov masných ovcí plemene Merinolandschaf s kontrolou užitkovosti, který přispěl k využití zatravněných ploch a k obohacení trhu jedním z nejzdravějších druhů mas pro lidskou potřebu. Ovce chovají ve vybudovaných oplůtkách (volná pastva) s možností využití přístřešku a krmeliště. V 18. století byly původní Jihoněmecké selské ovce cíleně kříženy francouzskými a španělskými merinovými plemeny. Tímto křížením vzniklo plemeno Merinolandschaf. V roce 1924 bylo toto plemeno zaregistrováno jako zlepšující zemské plemeno. Tyto ovce jsou s hlavním účelem produkce vlny. Produkce střížní vlny z jedné ovce je 4 - 5 kg. Dnes jsou hlavně používány v procesu záchrany zemského typu krajiny. Hlavním cílem ekologického chovu není maximální produkce, ale zdraví, pohoda a zajištění přirozených podmínek života zvířete.

Dále mají majitelé vlastní jatka v Humpolci, a co se týče rostlinné výroby, tak momentálně už obhospodařují pouze políčko s bramborami.

Nejčastějšími hosty jsou maminky s dětmi, pro které se rodina Křišťanů snaží obnovit tradice a zvyky venkova. Přípravují tematické akce na Velikonoce, Masopust, Čarodějnice a mnoho dalších. V okolí mohou hosté chodit na túry nebo cyklistické vyjížďky.

Majitelé pocítují značný úpadek zájmu o tento typ služeb a sílení konkurence. Největší konkurenci vidí v pronajímání chat a chalup v blízkém okolí.

Paní Křišťanová už je pár let v důchodu, takže se naplno věnuje své ekofarmě. Pan Křišťan stále pracuje a ve volném čase se co nejvíce věnuje hospodářství. Bohužel kvůli malému zájmu o agroturistiku pan a paní Křišťanovi plánují během pár let ukončení tohoto druhu podnikání.

4.2.4 Chadimův mlýn

Chadimův mlýn se nachází v Horních Dubenkách a první zmínka o mlýnu je z roku 1451 a od roku 1644, kdy mlýn koupil Matěj Chadim se zde vystřídalo 11 generací tohoto rodu. V roce 1926 objekt vyhořel a rod Chadimů vzápětí usiloval o jeho obnovení. Dvě kola byla nahrazena Francisovou turbínou, která ale pro pohon mlýna i pily byla nedostačující, a proto pomáhala zvyšovat výkon lokomobila. Problém byl definitivně vyřešen až díky elektromotoru zakoupený majitelem před 2. světovou válkou. Roku 1948 byl mlýn vynucen přejít pod národní správu a roku 1953 byl jeho provoz zcela zastaven. V roce 1995 byl v restituci navrácen rodině Chadimových.

Po nedávné rekonstrukci je k dispozici pro hosty stylové ubytovací zařízení. V zachovalých výrobních prostorách s původním zařízením je zřízena muzejní expozice přístupná v doprovodu a s výkladem majitele. Součástí mlýna je také farma. V mlýnici lze zhlédnout mlynářské stroje, mlecí kameny, kašnu s turbínou, náhon a dozvědět se informace o mletí obilí, mlynářství a historii mlýna.

V okolí usedlostí je velmi klidné prostředí, lesy a kopcovitý terén Vysočiny s četnými cyklotrasami vhodnými pro cyklisty, houbaře, běžkaře, turisty a rodiny s dětmi, kteří mají chuť podnikat výlety (www.chadimuvmlyn.cz).

4.2.5 Zajímavosti v okolí

V okolí se nachází mnoho zajímavých měst. Například malé starobylé městečko Počátky, které má velmi cenné historické jádro a bylo prohlášeno městskou památkovou zónou. Počátky si získali turistikou přitažlivost díky své poloze v nádherné krajině České Kanady na pomezí Čech a Moravy.

Kamenice nad Lipou je městečko na pomezí jižních Čech a Vysočiny, které je známé jako jedna ze zastávek úzkokolejky vedoucí z Jindřichova Hradce do Obrataně. Také je známé díky zámku Kamenice nad Lipou, který je hlavní dominantou tohoto města.

Město Telč je krásné historické město, které bylo roku 1992 zapsáno na Seznam kulturních památek UNESCO. Nejcennější částí města je jeho historické centrum. Vyhlídková věž v kostele sv. Ducha nabízí výhled na město i okolí. Hlavním cílem města Telč je renesanční zámek Telč (www.hornidubenky.cz).

4.2.6 Informace získané z interview

Ekofarma Chadimův mlýn vznikla v roce 1995 a nachází se v obci Horní Dubenky. Tato ekofarma hospodaří na 50 ha luk a pastvin a 10 ha lesa. V lesním porostu pan Chadim vysazuje sazenice, provádí vyžínání a probírku.

Pro propagaci svého mlýna majitelé využívají webové stránky, sociální sítě a suvenýry, které prodávají na své recepci. Jako suvenýry prodávají turistické vizitky, výroční turistické nálepky, turistické známky, keramické píšťalky, trička s nápisem mlýna, dřevěné pohlednice s pohledy mlýna a mnoho dalších.

Pan Chadim nemá žádné zaměstnance a o celou usedlost se stará se svou rodinou. Prozatím vše financoval jinými než vlastními zdroji a využití dotací doposud nevyužil.

Momentálně je ubytování na farmě z důvodu oprav uzavřeno. Jinak je ubytování pro hosty v části mlýna, kde je k dispozici byt se 3 pokoji. Celkový počet lůžek je 11 a jedna dětská přistýlka. Pokoje mají vlastní sociální zařízení, společnou kuchyň a jídelnu. Byt je vyzdoben dobovými dokumenty, plány mlýna a reklamy na mlynářské stroje z 30 let 20. století. Hosté si mohou vybrat, zda si pronajmou celý byt jako apartmán nebo jednotlivé pokoje. U bytu je možný vchod ze dvora, kde je k dispozici parkoviště, prádelna a místnost pro kola nebo lyže. V létě je možné využít kemp na travnatých plochách kolem mlýna, kde je možné zabrat 8 stanových míst.

Stravovací služby tato ekofarma pro své hosty neposkytuje a odkazuje na nejbližší restauraci, která je vzdálená 6 km. Ti, kteří upřednostňují vlastní vaření, mohou využít prodej potravin vzdálený 1 km.

Samozřejmě jsou důležité i doplňkové služby. Hosté pro své potřeby mohou využívat okolní travnaté plochy se zahradním nábytkem, několik ohnišť nebo přenosný gril s potřebným vybavením. Pro zabavení dětí jsou možné k zapůjčení různé sportovní potřeby, společenské hry, ping-pongový stůl a stolní fotbal. Hosté si nemohou vyzkoušet obstarávání hospodářských zvířat, ale mohou sledovat jejich život na pastvině, krmení, značkování telat, přehánění dobytka či stroje při práci. Velký zájem je o prohlídky mlynářského muzea, které se nachází v původní mlýnici. Hlavní prací je však hospodářství, které doplňuje nabídka pro agroturistiku.

Farma se zabývá chovem skotu bez tržní produkce mléka a je členem svazu PRO-BIO. Chovají masné plemeno Aberdeen-Angus na 50 ha luk a pastvin. Stádo je

celoročně na pastvinách kolem mlýna a sklizené seno z luk a pastvin slouží v zimním období pro jejich krmení. Na většině pastvin rostou stromy, které poskytují pro skot dostatečnou ochranu před sluncem. Okolo pastvin je opatřen elektrický ohradník. Na konci pastevního období telata dosahují hmotnost 250 – 300 kg a maso je zpracováváno na bio jatkách Sasov v Jihlavě. Farma má velký odbyt masa a samozřejmě je provoz na farmě ekologický a přirozený bez chemických postřiků a hnojiv.

Klientelu převážně tvoří stálí návštěvníci, kteří se rádi vracejí na tuto ekofarmu, další částí návštěvníků jsou rodiny s dětmi, milovníci zvířat a sportovně založené osoby, které vyhledávají turistiku, cykloturistiku, rybaření aj. Zdejší prostředí je pro děti ideální.

Při otázce, zda je v okolí konkurence pan Chadim konstatoval, že v okolí žádná konkurence není, která by přímo ohrožovala jeho podnikání. Poblíž se nachází několik farem, ale nabídky služeb jsou odlišné a díky tomu se o své zákazníky neperou.

Majitelé mají v plánu udržovat podnikání do budoucna, ekofarma doposud prosperuje a nemají problémy s udržením zákazníků. Vzhledem k rozsáhlé nabídce služeb, které Chadimův mlýn nabízí, pan Chadim věří v prosperitu jeho podnikání.

4.3 Poptávka po agroturistice

K získání primárních dat bylo použito dotazníkové šetření. Nejdříve byl sestaven dotazník, kde byly sepsány konkrétní otázky a možné odpovědi. Dále byl dotazník rozeslán prostřednictvím elektronické pošty a sociální sítě Facebook. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 221 respondentů, které bylo zaměřeno na poptávku po agroturistice.

Jak již bylo zmíněno, dotazníkového šetření se zúčastnilo 221 respondentů. Z toho většina byly ženy 70,13% (155), a zbytek 29,86% (66) mužů. Většina respondentů, kteří se zapojili do šetření, spadali do věkové kategorie 26 - 35 let 38% (84). Další početnou skupinu tvořily osoby v kategorii do 25 let 33,93% (75), a dále 36 - 45 let 18,55% (41). Nejmenší skupinu tvořili lidé mezi 46 - 55 let 9,50% (21).

Většina dotazovaných dosáhla vysokoškolského vzdělání 42,08% (93) a následně 37,55% (83) byla početná skupina se středoškolským vzděláním s maturitou.

Dále 24 respondentů 10,85% dokončilo vzdělání s výučním listem, 7,23% (16) vyšší odbornou školou a pět tázaných, tedy 2,26% základní školou.

Dále byli respondenti rozděleni podle místa bydliště. Drtivá většina 71,43% (158) pocházela z hlavního města Prahy a následně 18,55% (41) dotazovaných pocházela ze Středočeského kraje. Pouze 12 dotazovaní 5,42% pocházela z Libereckého kraje a po pěti dotazovaných 2,26% z Libereckého a Pardubického kraje.

Otázka č. 1: Jak často trávíte dovolenou v ČR?

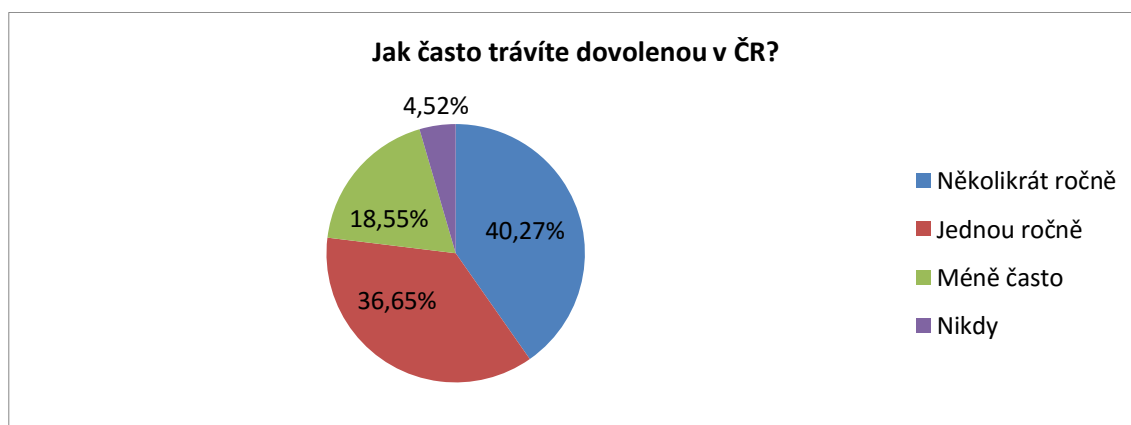
Tabulka 3 - Intenzita trávení dovolené v České republice

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Několikrát ročně	89	40,27%	40,27%
Jednou ročně	81	36,65%	36,65%
Méně často	41	18,55%	18,55%
Nikdy	10	4,52%	4,52%

Zdroj: vlastní zpracování

Dovolenou v České republice preferuje několikrát ročně 89 respondentů (40,27%) a jednou ročně 81 respondentů (36,65%). Tedy přes polovinu dotazovaných tráví rádo dovolenou v ČR, což je velice příznivé pro rozvoj Agroturistiky a zvýšení poptávky po tomto druhu cestovního ruchu. Zbytek dotazovaných spíše upřednostňuje dovolenou v zahraničí, tedy 51 respondentů (23,07%).

Graf 1 - Intenzita trávení dovolené v České republice

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 2: Jaký užitek Vám dovolená přináší?

Tabulka 4 - Důvod trávení dovolené

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Trávení času s rodinou/přáteli	85	38,46%	38,46%
Relax a odpočinek	80	36,19%	36,19%
Poznávání nových míst	78	35,29%	35,29%
Aktivní odpočinek	68	30,76%	30,76%
Odpočinek od všedních stresů	32	14,47%	14,47%

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti u této otázky měli možnost zvolit více odpovědí. Nejvíce dotazovaných tráví dovolenou za účelem trávení času s rodinou či přáteli, relaxu a odpočinku a za účelem poznávání nových míst. Dále většina respondentů upřednostňuje při trávení dovolené aktivní odpočinek a nezanedbatelná část využívá svého volného času při dovolené pro odpočinek od všedních stresů.

Otázka č. 3: Setkal(a) jste se někdy s pojmem agroturistika?

Tabulka 5 - Znalost pojmu agroturistika

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Ano	175	79,18%	79,18%
Ne	46	20,81%	20,81%

Zdroj: vlastní zpracování

Výstup z této otázky je velice pozitivní, protože necelých 80% se setkala s pojmem agroturistika. 20,81% se s tímto pojmem neseťkala vůbec.

Otázka č. 4: Š čím si pojem agroturistika spojujete?

Respondenti měli u této otázky napsat, s čím si pojem agroturistika spojují. Většina respondentů odpověděla správně. Nejčastěji si pojem spojují s farmami, přírodou, zemědělstvím, odpočinkem, dobrým jídlem a cestovním.

Otázka č. 5: Máte s agroturistikou nějaké zkušenosti?

Tabulka 6 - Zkušenosti s agroturistikou

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Ne	186	84,16%	84,16%
Ano	35	15,83%	15,83%

Zdroj: vlastní zpracování

Zde se pro respondenty dotazník větvil. Pokud odpověděli ano, dále pokračovali další otázkou a pokud odpověď zněla ne, přešli dotazování až na otázku č. 8. Výsledky z této otázky nejsou příliš pozitivní. Skoro 85% dotazovaných nemá žádné zkušenosti s agroturistikou. Pouhých 15,83% ano.

Graf 2 - Zkušenosti s agroturistikou

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 6: Máte v plánu tento druh agroturistiky opakovat?

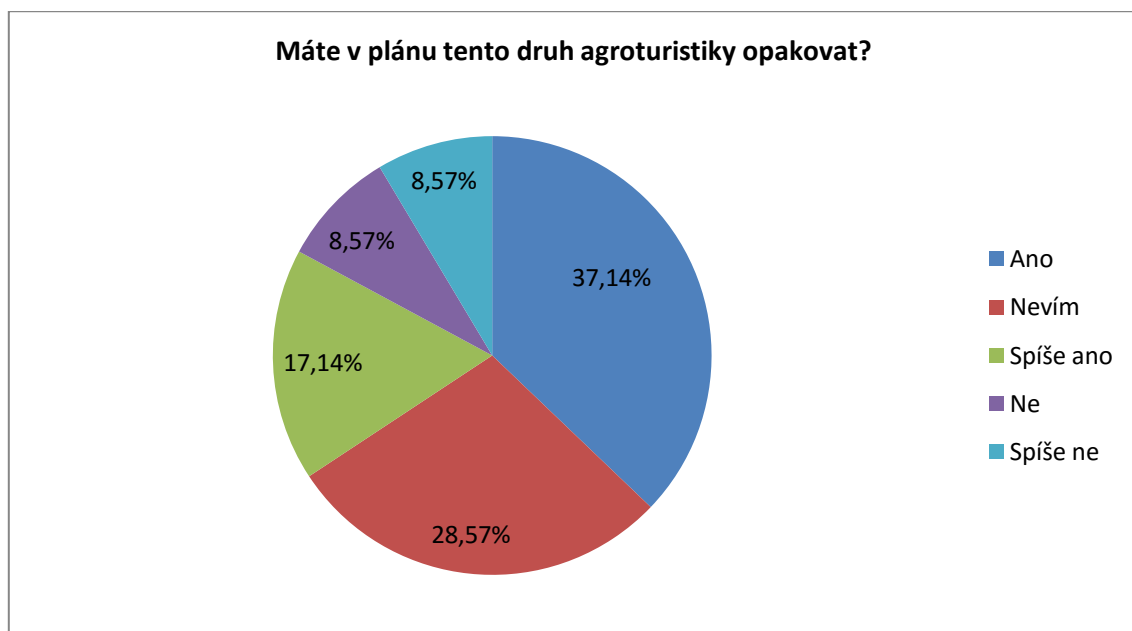
Tabulka 7 - Zájem pro opakování agroturistiky

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Ano	13	37,14%	37,14%
Nevím	10	28,57%	28,57%
Spíše ano	6	17,14%	17,14%
Ne	3	8,57%	8,57%
Spíše ne	3	8,57%	8,57%

Zdroj: vlastní zpracování

Této otázce se zúčastnilo pouze 35 respondentů, kteří měli s agroturistikou nějaké zkušenosti. Pouhých 37,14% má zájem venkovskou turistiku opakovat a 17,14% respondentů odpovědělo, že spíše ano. 28,57% neví a šest dotazovaných, tedy 18,18% neprojevovalo zájem.

Graf 3 - Zájem pro opakování agroturistiky

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 7: Jak jste se o agroturistice dozvěděl(a)?

Tabulka 8 - Prvotní informace o agroturistice

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Internet	12	34,28%	34,28%
Doporučení od známých	12	34,28%	34,28%
Jiné	6	17,14%	17,147%
Facebook	3	8,57%	8,57%
Veletřhy či výstavy	1	2,85%	2,85%
Televize	1	2,85%	2,85%

Zdroj: vlastní zpracování

Zde předešlých 35 respondentů pokračovalo ve vyplňování dotazníku. Vyrovnaný počet respondentů a to po necelých 35% se nejčastěji poprvé dozvěděli o agroturistice z internetu nebo přes doporučení od známých. Z jiných zdrojů se seznámilo s agroturistikou 17,14% tázaných a 8,57% prostřednictvím sociální sítě facebook. Zanedbatelné množství respondentů získalo prvotní informace díky veletržím či výstavám a televizi. Z toho vyplývá, že propagace přes internet a propagace díky stávajícím zákazníkům jsou nejefektivnější.

Otázka č. 8: Máte zájem tento druh turistiky v budoucnu vyzkoušet?

Tabulka 9 - Zájem o agroturistiku v budoucnu

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Nevím	77	34,84%	34,84%
Spíše ano	58	26,24%	26,24%
Spíše ne	58	26,24%	26,24%
Ano	15	6,78%	6,78%
Ne	13	5,88%	5,88%

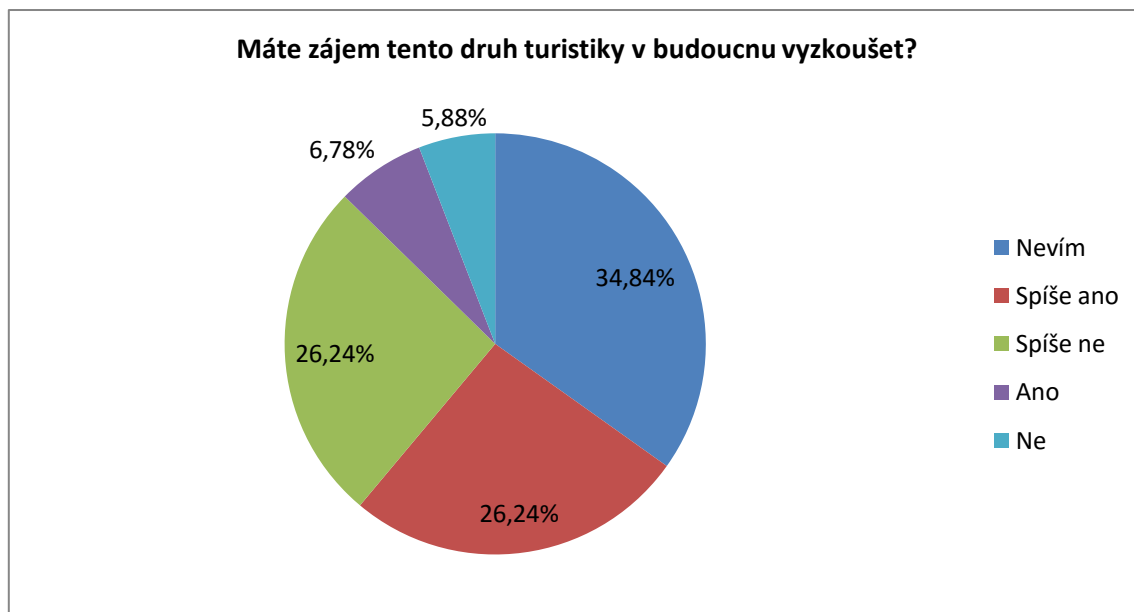
Zdroj: vlastní zpracování

Projevení zájmu o prožití dovolené na venkově měla ani ne polovina respondentů. Toto zjištění není zcela pozitivní. Pouhých 6,78% projevilo absolutní

zájem a 29,24% spíše ano. Odpověď nevím si zvolilo 34,84% dotazovaných a zbylí zájem neprojeví.

Graf 4 - Zájem o agroturistiku v budoucnu

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 9: Jaká forma ubytování Vám nejvíce vyhovuje?

Tabulka 10 - Preference formy ubytování

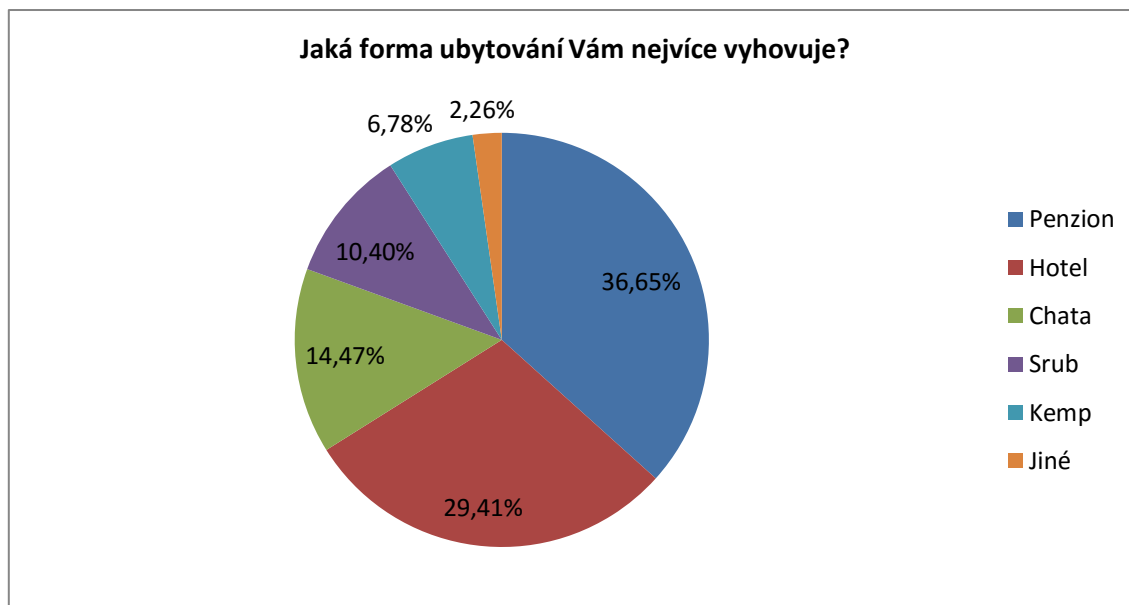
Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Penzion	81	36,65%	36,65%
Hotel	65	29,41%	29,41%
Chata	32	14,47%	14,47%
Srub	23	10,40%	10,40%
Kemp	15	6,78%	6,78%
Jiné	5	2,26%	2,26%

Zdroj: vlastní zpracování

Necelých 40% dotazovaných preferuje ubytování v penzionu, následně 29,41% v hotelu a 14,47% v chatě. Ostatní respondenti zvolili jiné alternativy např. srub, kemp nebo stan. Z výsledků vyplývá, že lidé preferují pohodlnější formu ubytování, ale

pozitivní je, že 14,47% respondentů preferují chaty. Forma tohoto ubytování je nejčastěji nabízena provozovateli agroturistiky a venkovské turistiky.

Graf 5 - Preference formy ubytování

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10: Jaká forma stravování Vám nejvíce vyhovuje?

Tabulka 11- Preference formy stravování

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Polopenze	108	48,86%	48,86%
Vlastní	49	22,17%	22,17%
All inclusive	35	15,83%	15,83%
Pouze snídaně	19	8,59%	8,59%
Plná penze	6	2,71%	2,71%
Jiné	4	1,80%	1,80%

Zdroj: vlastní zpracování

Necelá polovina dotazovaných preferuje ubytování s polopenzí. Následně 22,17% volí spíše formu vlastního stravování. Toto zjištění je pro agroturistiku přínosné, protože její provozovatelé často nabízejí ubytování s vlastní kuchyňkou, kde si mohou hosté připravit své vlastní jídlo. Pouhých 15,83% volí all inclusive. Zde by se

očekávalo, že tuto formu bude volit více respondentů, protože většina preferovala ubytování v hotelu či penzionu. 8,59% respondentů raději volí ubytování pouze se snídaní a ostatní upřednostňují plnou penzi nebo jinou formu stravování.

Otázka č. 11: Které činnosti byste na agrofarmách rád(a) vyzkoušel(a)?

Tabulka 12 - Preference činností na agrofarmách

Odpočívání	Počet	Absolutně	Relativně
Jízda na koni	82	37,10%	37,10%
Podílet se na výrobě domácích produktů	82	37,10%	37,10%
Ukázka tradičních řemesel	60	27,14%	27,14%
Vodní sporty	56	25,33%	25,33%
Práce se zvířaty	51	23,07%	23,07%
Pouze rekreace	28	12,66%	12,66%
Rybolov	20	9,04%	9,04%
Jiné	10	4,52%	4,52%

Zdroj: vlastní zpracování

U této otázky bylo opět možné zvolit více odpovědí. Největším zájem byl projeven o jízdu na koni a podílení se na výrobě domácích produktů. V rovnoměrném zastoupení byly zvolené ukázky tradičních řemesel, vodní sporty a práce se zvířaty. Pro ostatní činnosti nebyl projeven až tak velký zájem, ale i tak by je někteří respondenti v nabídce agroturistiky uvítali. Zde získává agroturistika a venkovská turistika výhody pro uspokojení přání a potřeb potenciálních návštěvníků.

Otázka č. 12: Myslíte si, že by se tento druh cestovního ruchu mohl v budoucnu rozvíjet?

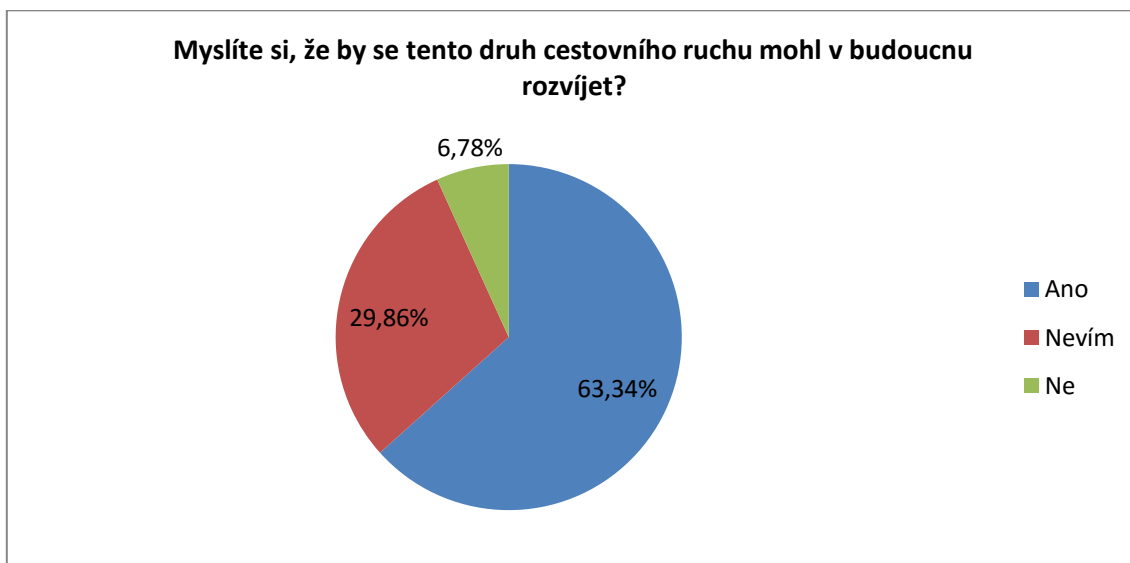
Tabulka 13 - Možnost rozvoje agroturismu

Odpověď	Počet	Absolutně	Relativně
Ano	140	63,34%	63,34%
Nevím	66	29,86%	29,86%
Ne	15	6,78%	6,78%

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední otázka byla zaměřena na možný rozvoj agroturistiky a venkovské turistiky. Přes polovinu respondentů 63,34% uvedlo, že její rozvoj je možný. 29,86% respondentů zvolilo neutrální odpověď a pouhých 6,78% respondentů v její rozvoj nevěří.

Graf 6 - Možnost rozvoje agroturismu

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Podnikání v oblasti agroturistiky

Pro získání primárních dat bylo opět použito dotazníkové šetření. Dotazníky byly rozeslány prostřednictvím elektronické pošty 31 provozovatelům agroturistiky a venkovské turistiky v kraji Vysočina. Kontakty na jednotlivé provozovatele byly získány z webových stránek www.prazdninynavenkove.cz. Návratnost dotazníků činila 58%, což bylo velice příznivé.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 67% mužů (12) a 33% žen (6). Většina respondentů se pohybovala ve věkové kategorii 46 – 55 let 44,44% (8). Další mnohočetnou skupinou byli respondenti ve věku 36 – 45 let 27,78% (5) a 56 let a více 22,22% (4). Pouze jeden provozovatel byl ve věku 26 – 35 let. 55,56% respondentů dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou (10) a 22,22% (4) vyššího odborného vzdělání. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 16,67% (3) a jeden dotazovaný dosáhl středoškolského vzdělání s výučním listem.

Otázka č. 1: Jak dlouho se věnujete tomuto podnikání?

Tabulka 14 - Doba provozu podnikání v oblasti agroturistiky

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
5- 10 let	8	44,40%	44,40%
2 – 5 let	5	27,80%	27,80%
10 a více let	4	22,20%	22,20%
0 – 1 rok	1	5,6%	5,6%

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce dotazovaných podniká v oblasti agroturistiky a venkovské turistiky v rozmezí 5-10 let. Necelých 30% se věnuje tomuto druhu podnikání 2-5 let a 22,20% 10 let a více. Pouze jeden respondent se tomuto oboru věnuje necelý rok.

Otázka č. 2: Chováte nějaká zvířata?

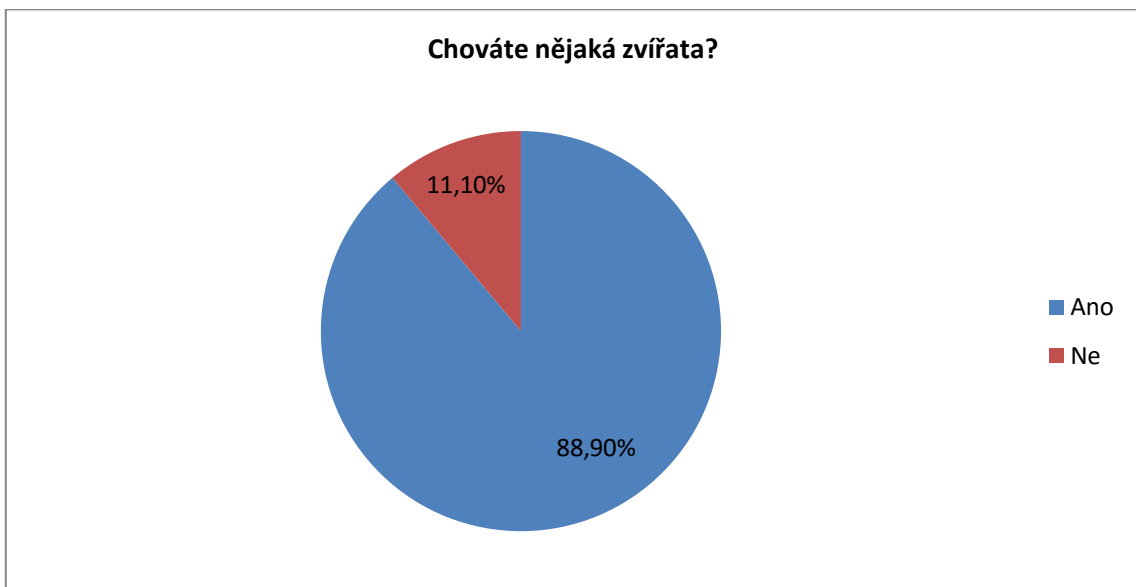
Tabulka 15 - Chování zvířat

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Ano	16	88,90%	88,90%
Ne	2	11,10%	11,10%

Zdroj: vlastní zpracování

Necelých 90% provozovatelů chová hospodářská zvířata. Majitelé usedlostí mohou poskytnout pro své hosty sledování života hospodářských zvířat či mohou nabídnout podílení se při jejich obhospodařování.

Graf 7 - Chování zvířat

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 3: Pokud ano, jaká?

Zde respondenti vypisovali, jaká hospodářská zvířata chovají. Nejvíce provozovatelů chová ovce, slepice a kozy. Dále také chovají koně, kočky, psy a gotingentská prasátka.

Otázka č. 4: Jaký druh ubytování poskytujete?

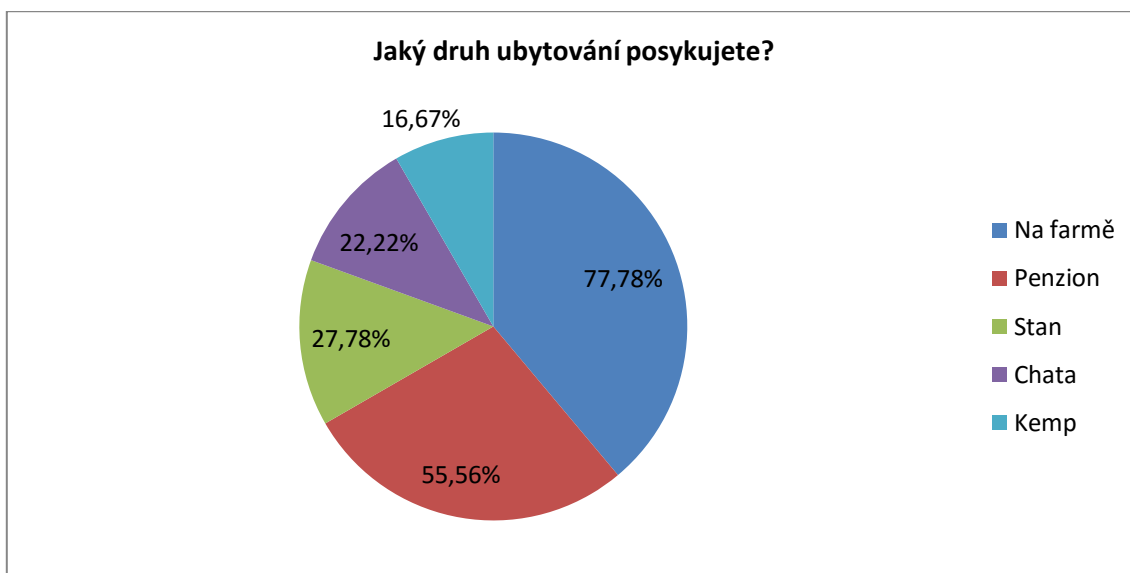
Tabulka 16 - Druh ubytování

Odpoověď	Počet	Relativně	Absolutně
Na farmě	14	77,78%	77,78%
Penzion	10	55,56%	55,56%
Stan	5	27,78%	27,78%
Chata	4	22,22%	22,22%
Kemp	3	16,67%	16,67%

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky č. 4 měli respondenti vybrat, jaké druhy ubytovacího zařízení poskytují pro své hosty. Většina nabízí ubytování na své farmě a 55,56% poskytuje ubytování v penzionu. Dalšími alternativami ubytování byly stan, chata a kemp. Ubytování ve formě stanu poskytuje 27,78%, chaty 22,22% a kempu 16,67%.

Graf 8 - Druh ubytování

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 5: Poskytujete stravovací služby?

Tabulka 17 - Poskytování stravovacích služeb

Odpoověď	Poččet	Relativně	Absolutně
Ano	10	55,56%	55,56%
Ne	8	44,44%	44,44%

Zdroj: vlastní zpracování

Stravovací služby poskytuje více jak polovina provozovatelů. Díky tomu mohou hostům nabízet své produkty či vařit ze svých domácích surovin. 44,44% provozovatelů stravovací služby nenabízí a volí možnost vlastních kuchyněk v ubytovacích zařízeních. Tato možnost je úspornější pro hosty, ale také pro provozovatele.

Otázka č. 6: Jaké doplňkové služby poskytujete?

Tabulka 18 - Doplňkové služby

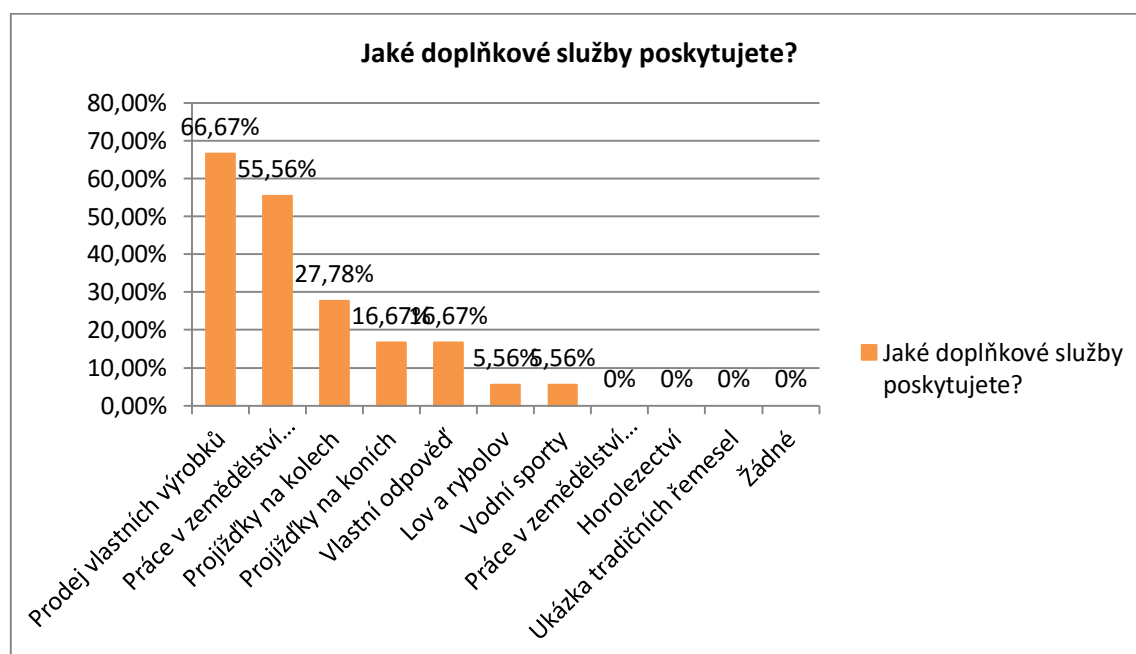
Odpoověď	Poččet	Relativně	Absolutně
Prodej vlastních výrobků	12	66,67%	66,67%
Práce v zemědělství zaměřená na práci se zvířaty	10	55,56%	55,56%
Projížděky na kolech	5	27,78%	27,78%
Projížděky na koních	3	16,67%	16,67%
Vlastní odpověď	3	16,67%	16,67%
Lov a rybolov	1	5,56%	5,56%
Vodní sporty	1	5,56%	5,56%
Práce v zemědělství zaměřená na práci na poli	0	0%	0%
Horolezectví	0	0%	0%
Ukázka tradičních řemesel	0	0%	0%

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti mohli u této otázky zvolit více množností. Nejvíce provozovatelů nabízí pro své hosty prodej vlastních výrobků, možnost práce v zemědělství, která je především zaměřena na obhospodařování zvířat. Dále většina farmářů nabízí projížďky na kolech či koních. Dalšími nabízenými doplňkovými službami jsou vodní sporty, lov a rybolov, lukostřelba, mlynářské muzeum a vlastní turistické trasy.

Graf 9 - Doplňkové služby

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 7: Jaká je průměrná obsazenost během sezony?

Tabulka 19 - Obsazenost během sezony (v %)

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
80%	7	38,89%	38,89%
90%	5	27,78%	27,78%
60%	3	16,67%	16,67%
40%	3	16,67%	16,67%

Zdroj: vlastní zpracování

Největší obsazenost většina provozovatelů pociťuje během letní sezony okolo 80%. Pouhých 27,78% provozovatelů má obsazenost okolo 90%, což není úplně

příznivé. Menší obsazenost má okolo 60% a 40% necelých 20% provozovatelů. Žádný respondent neuvedl 100% obsazenost, ale v průměru na tom agroturistika není úplně špatně.

Otázka č. 8: Jaká je průměrná obsazenost mimo sezonu?

Tabulka 20 - Obsazenost mimo sezonu (v %)

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
10%	10	55,56%	55,56%
20%	5	27,78%	27,78%
30%	2	11,11%	11,11%
40%	1	5,56%	5,56%

Zdroj: vlastní zpracování

Obsazenost mimo sezonu je oproti hlavní sezoně o mnoho nižší. Přes polovinu provozovatelů má pouze 10% návštěvnost. Pět provozovatelů pocítuje 20% návštěvnost a dva 30%. Pouze jeden subjekt má nejvyšší návštěvnost a to 40%. Provozovatelé se snaží udržet své hosty i mimo sezonu pořádáním různých akcí. Nabízejí možnost slavit Vánoce, Silvestr, Velikonoce a mnoho dalších tradičních svátků, ale i přes všechny tyto možnosti mají největší příjem v hlavní sezoně.

Otázka č. 9: Vlastníte ubytovací zařízení a pozemky?

Tabulka 21 - Vlastnictví ubytovacích zařízení a pozemků

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Ano	16	88,89%	88,89%
Ne	2	11,11%	11,11%

Zdroj: vlastní zpracování

Převážná většina provozovatelů vlastní ubytovací zařízení a přilehlé pozemky. Tato skutečnost může být odůvodněna faktem, že zemědělské usedlosti jsou obhospodařovány rodinami po několik století.

Graf 10 - Vlastnictví ubytovacích zařízení a pozemků

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 10: Kolik máte zaměstnanců?

Tabulka 22 - Počet zaměstnanců

Odpoověď	Poččet	Relativně	Absolutně
Žádné	12	66,67%	66,67%
4	4	22,22%	22,22%
1	2	11,11%	11,11%

Zdroj: vlastní zpracování

Skoro 70% dotazovaných nemá žádné zaměstnance. 22,22% má 4 zaměstnance a 11,11% má 2. Z této otázky vyplývá, že není zcela potřebné mít pro provozování agroturistiky a venkovské turistiky zaměstnance.

Otázka č. 11: Zájem o agroturistiku v poslední době podle Vás:

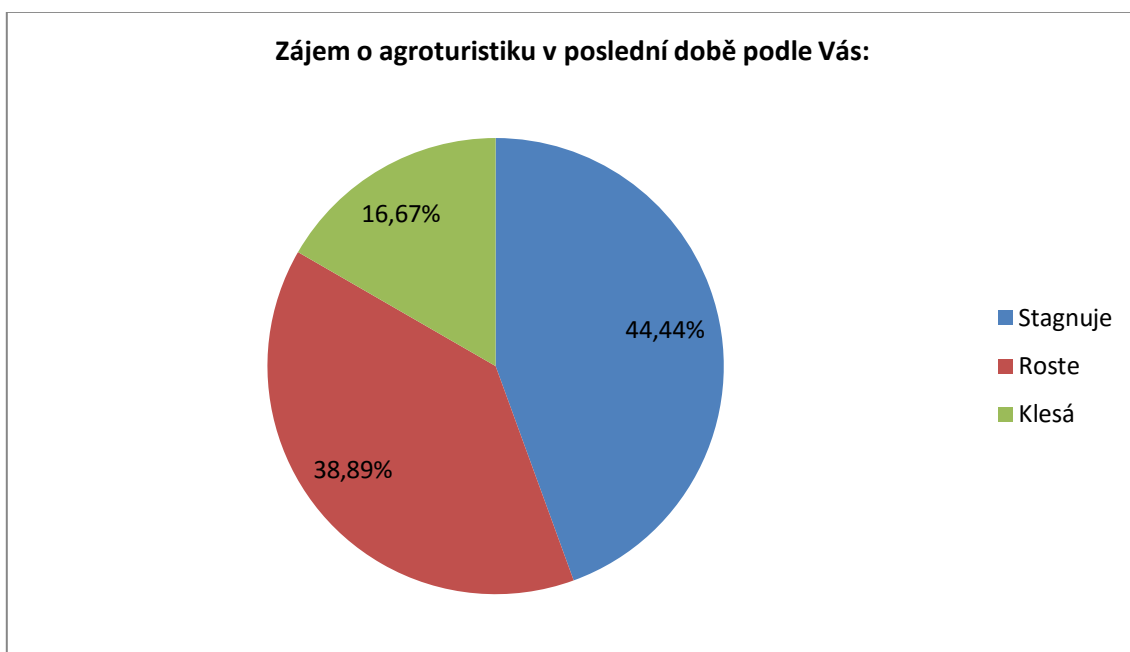
Tabulka č. 24: Zájem o agroturistiku

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Stagnuje	8	44,44%	44,44%
Roste	7	38,89%	38,89%
Klesá	3	16,67%	16,67%

Zdroj: vlastní zpracování

Necelá polovina provozovatelů si myslím, že zájem o agroturistiku a venkovskou turistiku stagnuje. 39,89% pociťuje nárůst zájmu a 16,67% má pocity negativní.

Graf 11 - Zájem o agroturistiku

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 12: Jaká skupina hostů Vás nejčastěji navštěvuje?

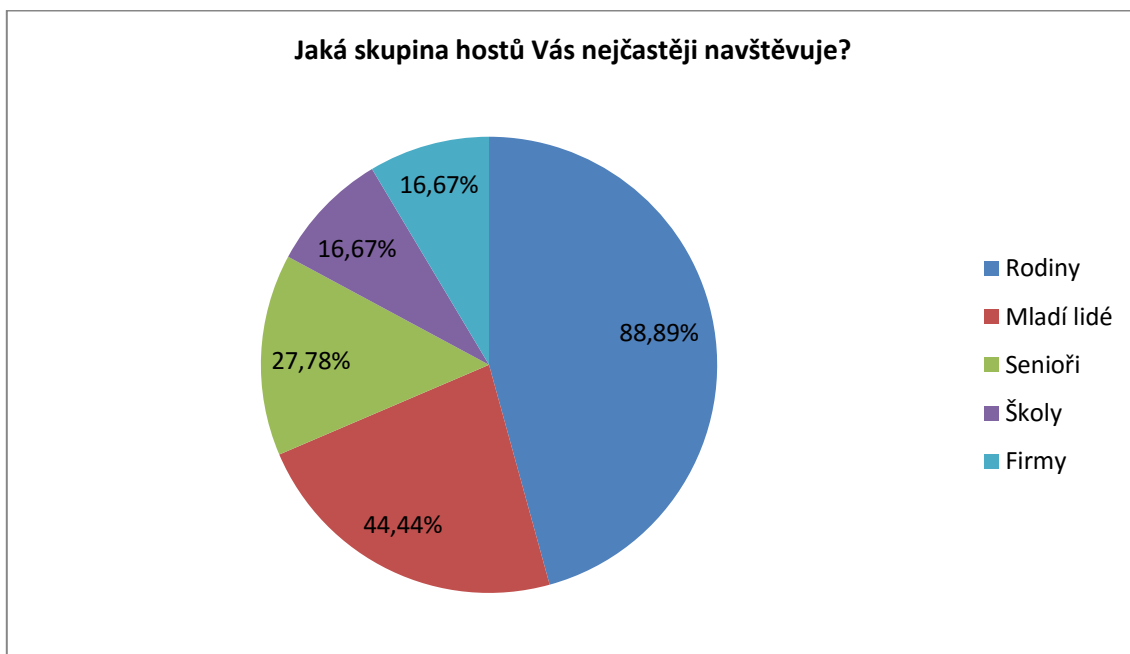
Tabulka 23 - Nejčastější skupina hostů

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Rodiny	16	88,89%	88,89%
Mladí lidé	8	44,44%	44,44%
Senioři	5	27,78%	27,78%
Školy	3	16,67%	16,67%
Firmy	3	16,67%	16,67%

Zdroj: vlastní zpracování

Hlavní klientelou pro venkovskou turistiku a agroturistiku jsou rodiny a mladí lidé. Jelikož lidé v dnešní době utíkají od všedních stresů mimo své domovy na čerstvý vzduch, díky agroturistice mohou tuto potřebu uspokojit. Další část klientely tvoří důchodci, školy a firmy.

Graf 12 - Nejčastější skupina hostů

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 13: Jaká je podle Vás dopravní dostupnost k Vašemu místu podnikání?

Tabulka 24 - Dopravní dostupnost

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Spíše dobrá	10	55,56%	55,56%
Velmi dobrá	8	44,44%	44,44%
Průměrná	0	0%	0%
Spíše nedostačující	0	0%	0%
Nedostačující	0	0%	0%

Zdroj: vlastní zpracování

Všichni provozovatelé, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření uvedli, že dopravní dostupnost k jejich zemědělským usedlostem je spíše či velmi dobrá.

Otázka č. 14: Jaké možnosti poskytuje okolí pro Vaše hosty?

Tabulka 25 - Možnosti aktivit v okolí

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Turistické stezky	18	100%	100%
Cyklostezky	18	100%	100%
Hrady a zámky	18	100%	100%
Přírodní památky a rezervace	15	83,33%	83,33%
Přírodní koupaliště	14	77,78%	77,78%
Sportovní střediska	10	55,56%	55,56%
Lázně	5	27,78%	27,78%
Vlastní odpověď	0	0%	0%

Zdroj: vlastní zpracování

Zde volili respondenti více odpovědí. Podle provozovatelů okolí nabízí hostům mnoho aktivit. U všech provozovatelů jsou možné tři aktivity, kterými jsou turistické stezky, cyklostezky a hrady a zámky. 83,33% dotazovaných uvedlo, že pro hosty jsou k dispozici přírodní památky a rezervace. Dále přes polovinu provozovatelů může nabídnout přírodní koupaliště a sportovní střediska. 27,78% farem má v blízkosti lázně.

Otázka č. 15: Je velká konkurence ve Vašem okolí?

Tabulka 26 - Konkurence v okolí

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Ano	16	88,89%	88,89%
Ne	2	11,11%	11,11%

Zdroj: vlastní zpracování

Převážná většina provozovatelů uvedla, že konkurence v jejich okolí je velká. Mohou to být poskytovatele služeb cestovního ruchu bez ubytování, nebo ti, kteří se zaměřují jen na ubytování na venkově. Další možnou konkurenci mohou představovat chataři a chalupáři, kteří své usedlosti pronajímají.

Otázka č. 16: Zkuste ohodnotit významnost Vašeho konkurenta (1 – významná konkurence, 5 – nevýznamná konkurence)

Tabulka 27 - Hodnocení významnosti konkurence

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
3	15	83,33%	83,33%
2	2	11,11%	11,11%
4	1	5,56%	5,56%
1	0	0%	0%
5	0	0%	0%

Zdroj: vlastní zpracování

Zde provozovatelé hodnotili významnost svých konkurentů na škále od 1 do 5, kde 1 představovala významnou konkurenci a 5 nevýznamnou. Okolo 80% provozovatelů ohodnotila svou blízkou konkurenci číslem 3 jako středně významnou. Dalších 11,11% provozovatelů hodnotili svou konkurenci číslem 2 a 5,56% číslem 4.

Otázka č. 17: Jsou příjmy z agroturistiky Vaším hlavním příjmem?

Tabulka 28 - Hlavní příjem z agroturistiky

Odpoověď	Poččet	Relativně	Absolutně
Ne	14	77,78%	77,78%
Ano	4	22,22%	22,22%

Zdroj: vlastní zpracování

Téměř pro všechny provozovatele je příjem z agroturistiky spíše vedlejším příjmem. Jak už odhalila otázka číslo 8, o agroturistiku mimo sezonu není tak velká poptávka a je tedy jasné, že provozovatelé musí mít nějaký další příjem pro jejich existenci.

Otázka č. 18: Jako formu marketingu využíváte?

Tabulka 29 - Forma propagace

Odpoověď	Poččet	Relativně	Absolutně
Webové stránky	18	100%	100%
Veletrhy či výstavy	9	50%	50%
Inzerce v tisku	7	38,89%	38,89%
Televize	1	5,56%	5,56%
Rádio	0	0%	0%
Žádné	0	0%	0%
Vlastní odpověď	0	0%	0%

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce provozovatelů využívá pro propagaci svých ubytovacích zařízení webové stránky. Tato forma propagace je v dnešní době nejpoblárnější, protože všichni hledají informace na internetu. Dále nejčastěji provozovatelé využívají propagaci v rámci veletrhů a výstav. Necelých 40% dotazovaných pro zviditelnění volí inzerci v tisku a pouze jeden subjekt využil propagaci v televizi.

Otázka č. 19: Využíváte dotace?

Tabulka 30 - Využívání dotací

Odpověď	Počet	Relativně	Absolutně
Ne	12	66,67%	66,67%
Ano	6	33,33%	33,33%

Zdroj: vlastní zpracování

Dotace ke svému podnikání využívá pouze 33,33% provozovatelů. Zbylých skoro 70% tuto možnost nevyužívá.

Otázka č. 20: Na co jste dotace čerpali?

Ti, kteří čerpali dotace, nejčastěji použili finanční prostředky k rozšíření ubytovacích zařízení. Dále pro výstavbu lanového parku či pro zřízení poznávací stezky.

5 Výsledky a diskuse

Region Vysočina, na který byla práce zaměřena je k agroturistice a venkovské turistice předurčen svým historickým, kulturním a přírodním bohatstvím.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že potenciálních hostů je mezi dotazovanými většina, v rámci ČR alespoň jednou ročně cca 80%. Ze vzorku dotazovaných se jedná především o rodiny s dětmi či skupiny přátel.

Znalost pojmu agroturistika mělo necelých 80% dotazovaných, z nichž mělo pouze 16% osobní zkušenost s touto formou cestovního ruchu a zájem pro opakování projevilo 54% z tázaných. Preferované činnosti v rámci dovolené je jednoznačně jízda na koni a výroba domácích produktů. Většinou agroturistiku a venkovskou turistiku nabízí podniky starší 5 let, kdy téměř 90% jsou majiteli ubytovacích zařízení a pozemků. Bohužel na preferenci činnosti dotazovaných (jízdu na koni) reaguje pouze 16%. Podnikatelé nabízejí téměř ze 60% prodej domácích výrobků, nikoliv však jejich výrobu. Naopak více jak polovina z oslovených subjektů nabízí preferované ubytování a snadnou dopravní dostupnost. Na základě šetření bylo zjištěno, že necelá 1/3 firem má 90% obsazenost v sezoně. Pouze jeden podnik uvedl přiměřeně vysokou návštěvnost mimo sezonu a to obsazenost ze 40%. Dotazovaní více jak ze 3/4 předpokládají rozvoj do budoucna naopak provozovatelé tvrdí, že je nyní stagnující situace a příliš nevěří v její rozvoj. Poptávka po agroturistice mimo sezonu je poměrně nízká, podnikatelé nemají dostatečné příjmy a díky tomu dochází k nedostatku finančních prostředků na propagaci a další potřebné výdaje.

Dále z dotazníkového šetření vyplynulo, že propagace nejen jednotlivých farem, ale celkové podvědomí o zeleném cestovním ruchu je nedostatečné. Podnikatelé volí prostředky propagace podle rozpočtu podniku, který dle výzkumu není zcela ideální, a proto nejčastěji využívají propagaci prostřednictvím webových stránek. Dle mého názoru nejúčinnější propagací v rámci agroturistiky je doporučení ostatních na základě vlastních zkušeností, avšak volba pouze této propagace je nedostačující.

Propagace agroturistiky

Propagace podniku je v současné době velmi důležitá, může tvořit prostředek konkurenční výhody, a proto by se na ni měli podnikatelé v rámci agroturistiky důkladně zaměřit. Nejprve se musí podnikatel rozhodnout, na jaký segment se bude

zaměřovat (není možné cílit reklamu na všechny segmenty) a podle toho volit propagační nástroje. Pro mladé lidi je v dnešní době upřednostňováno vyhledávání veškerých informací pomocí internetu naopak starší lidé preferují tisk či rádio. Největší důraz by měl být kladen při reklamní kampani na obsažení výstižných informací, ve vhodně zvoleném médiu, které budou zaměřeny na vybraný segment zákazníků. Zveřejňované informace musí oslovit cílovou skupinu zákazníků, díky kterým by se měla dozvědět základní údaje a veškeré informace o nabízených službách, možnostech rezervace, cenách a dopravní dostupnosti.

Jak již bylo zmíněno, webové stránky jsou nejvíce využívaným prostředkem propagace. Důležitý je jejich celkový dojem na první pohled. Měla by být zvolena vhodná grafika a snadná orientace pro návštěvníky. Stránky by měly být sestaveny tak, aby uživatelé všech věkových kategorií zvládli najít potřebné informace.

Další možnou propagací jsou tištěné materiály. Podnikatelé mohou zaslat veškeré informace do místních novin nebo vytvořit vlastní letáky či brožury. Tato varianta propagace je poměrně levná, ale ne až tak oblíbená ze strany spotřebitelů.

Pro starší generace mohou být úspěšné propagace v rámci rádiových spotů. Během poslechu mohou reagovat na daný spot, avšak nevýhodou je krátký časový limit pro sdělení co nejvíce informací, ale také fakt, že posluchači nevěnují radiu během reklam veškerou pozornost. Velmi nákladnou propagací je reklama v televizi, a proto si ji většina podnikatelů nemůže dovolit.

Další možnou propagací je řada webových portálů, které se dají využívat. Za umístění nabídky na vybraném portálu se neplatí až tak velké sumy, dokonce jsou někdy i bezplatné jako např. www.ubytovaninafarme.cz. Vzhledem k tomu, že se internet stal neodmyslitelnou součástí dnešního života, je nabízení služeb tímto způsobem nejjednodušší.

Zvýšení návštěvnosti mimo sezonu

Podnikatelé v rámci agroturistiky by se měli prioritně zaměřit na rodiny s dětmi a mladou generaci (relaxační nabídka). Důležité je však dbát o zavedenou klientelu a seznamovat je s novinkami ze svého podnikání. Jaké nové služby poskytují pro své hosty, jaké pořádají akce, ale také informovat o místních akcích, zajímavostech v okolí či tipech na výlety. Provozovatelé by se měli zaměřit na obměňování nabízených činností

dle poptávky (jízda na koni, výroba domácích produktů a možnost obhospodařovat domácí zvířata). Činnosti by měly být samozřejmě nabízeny dle časového období. Podle kapacity ubytování by mohli podnikatelé pořádat různé tematické semináře, vzdělávací programy pro dospělé či školní a předškolní děti. V rámci vzdělávacích programů by se hosté seznámili s výrobou domácích produktů a dozvěděli se základní pravidla pro chov zvířat. Pro školky a školy by bylo dále možné vytvořit ozdravné pobyty v přírodě nebo umožnit tělesně postiženým hipoterapii. Tuto možnost by mohli nabízet pouze provozovatelé s vlastními koňmi. Jedná se o fyzioterapeutickou metodu, která se zaměřuje na terapii pohybových poruch využívající hřbet koně pro nácvik a obnovení pohybu. Důležité je, aby fyzioterapeut nebo ergoterapeut, kteří se specializují na hipoterapii klienta byli přítomni.

Pro segment starších generací by mohly být zajímavé jednodenní až dvoudenní semináře o ekologickém zemědělství, jeho produktech, biopotravinách či přírodních možnostech léčby. Následně pro možný rozvoj agroturistiky by mohl být rostoucí zájem o ekologické produkty, zdravý životní styl a možnost zakoupení čerstvých domácích potravin.

6 Závěr

V teoretické části této diplomové práce byly nastíněny (a v krátkosti vysvětleny) některé ze stěžejních termínů z odvětví turistického ruchu, mající přímou souvislost s tématem mé práce, jímž je: „ Agroturismus v kraji Vysočina“.

V práci byly rozvedeny rovněž předpoklady rozvoje cestovního ruchu a zmíněny jednotlivé subjekty cestovního ruchu. Obsaženo bylo také shrnutí služeb poskytovaných v rámci cestovního ruchu v rozdělení na služby ubytovací, stravovací a doplňkové.

V rámci detailnějšího seznámení se s danou branží bylo rovněž připojeno vysvětlení některých dalších termínů z oblasti tzv. „zeleného cestovního ruchu“, neboť bez jejich správného pochopení by recipient této práce mohl především v její praktické části „uvíznout“ ve spleti termínů a slovních spojení, jejichž nesprávné pochopení by mohlo být (z hlediska recepce této práce) kontraproduktivní ve smyslu jejího celkového pochopení.

Následně byl nastíněn význam agroturistiky, možnosti a postupy v podnikání v dané oblasti, systém veřejné podpory a dotací na rozvoj venkovské turistiky a agroturistiky a pojednáno bylo o státem subvencovaném programu rozvoje venkova.

S využitím odpovědí získaných v rámci dotazníkového šetření a interview absolvovaných se dvěma podnikateli z daného regionu, kteří dlouhodoběji podnikají v oblasti venkovské turistiky a agroturistiky, byly reálně zhodnoceny možnosti podnikání v této branži na území regionu Vysočina.

I když se některé informace obdržené v rámci uvedených interview mohly jevit jako natolik závažné a do jisté míry i signalizující, že podnikání v daném oboru a příslušné oblasti je mimořádně náročné, domnívám se přesto, že s využitím veškerých možných státních subvencí a finančních nástrojů dostupných v ČR by rozvoj projektů v oblasti agroturistiky mohl být smysluplný i schopen generovat přiměřený profit, obzvláště v případě, je-li zpracovaný podnikatelský plán založen na reálných předpokladech.

7 Seznam použitých zdrojů

1. PAPATHANASSIS, A. *The long Tail of Tourism Holiday Niches and their Impact on Mainstream Tourism*. 1. neue Ausg. Wiesbaden: Betriebswirtschaftlicher Verlag Gabler, 2011. ISBN 978-38349-3062-0.
2. DROBNÁ, D., MORÁVKOVÁ, E. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-9017.
3. DUDÁK V., PAVELKA V. *Agroturistika v České Republice, Dovolená na venkově*. Praha: Novela bohemia, 2012, ISBN 80-876832-03-3.
4. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
5. HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
6. INDROVÁ, J. a kol. *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1252-5.
7. JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.
8. MAJEROVÁ, V a kol. *Sociologie venkova a zemědělství*. 4. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. ISBN 978-80-213-0651-6
9. MALÁ, V. *Cestovní ruch (Vybrané kapitoly)*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. ISBN 80-7079-443-7.
10. MORAVEC I, NOVOTNÝ R., FOLBERGEROVÁ R., STŘÍBRNÁ M. *Venkovská turistika*. 1. vydání. České Budějovice: Centrum pro komunitní práci, 2006. ISBN 80-86902-31-5
11. NĚMEC V. *Řízení a ekonomika firmy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-613-7

12. ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Nakladatelství Idea servis, 1999. ISBN 80-85970-27-9.
13. PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: MMR ČR, 2002. ISBN 978-80-7201-880-2.
14. PODHORSKÝ, M., *Kraj Vysočina*. Praha: freytag&berndt, 2003. ISBN 80-7316-075-7.
15. POUROVÁ, M. *Marketing a management venkovského cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu a teritoriálních studií, 2010. ISBN 978-80-2547-787-8.
16. POUROVÁ M., STRÍBRNÁ M., *Venkovská agroturistika*. Klatovy: Tisk TYPOS, tiskařské závody, a.s., 2003. ISBN 80-903093-5-6
17. PŘIBOVÁ, M. a kol. *Marketingový výzkum v praxi*. Praha: Grada Publishing, 1996. ISBN 80-7179-527-1.
18. STEHLÍK, E. a kol. *Základy marketingu*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2002. ISBN 80-7079-527-1.
19. STRÍBRNÁ M., MIKULA P., *Agroturistika a biopotraviny - Základ prosperity farmy*. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2003. ISBN 80-7271-137-7
20. ŠIMKOVÁ, E., *Manažerské a marketingové přístupy ve venkovské turistice*. 1. vyd. Hradec Králové: Guadeamus, Univerzita Hradec Králové, 2008. ISBN 978-80-7041-586-3
21. ŠKODOVÁ PARMOVÁ, D. *Agroturistika*. 1.vyd. Praha: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. ISBN 97880-7394-009-6.
22. SZNAJDER, M., PRZEZBÓRSKA L. a SCRIMGEOUR F. *Agritourism*. Cambridge, MA: CABI, 2009. ISBN 978-1-84593-482-8.

23. VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing služeb – efektivně a moderně*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2721-9.

Internetové zdroje:

24. Atlas Česka [online]. [cit. 2016-01-14]. Dostupný z:
<http://www.atlasceska.cz/kraj-vysocina/hrady-a-zamky/>
25. Businessinfo [online]. [cit. 2016-01-14]. Dostupný z:
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-kraje-vysocina-2102.html>
26. Czech Tourism [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupný z:
<http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/2-turisticky-potencial-regionu/turisticky-region-a-oblast-vysocina/>
27. České hory [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupný z:
<http://kremesnik.ceskehory.cz/>
28. Český statistický úřad [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupný z:
https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_kraje
29. Český statistický úřad [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupný z:
<https://www.czso.cz/csu/xj/nezamestnanost-v-kraji-vysocina-k-31-12-2015>
30. Ekofarma Křišťan a spol. [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupný z:
<http://www.miloticky.unas.cz/aktuality.html>
31. Horní Dubenky [online]. [cit. 2016-12-01]. Dostupný z:
<http://www.hornidubenky.cz/turisticke-zajimavosti/ds-2838>
32. Chadimův mlýn [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupný z:
<http://www.chadimlyn.cz/cs/uvod/>
33. Ministerstvo zemědělství [online]. [cit. 2016-01-20]. Dostupný z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>
34. Pelhřimovsko [online]. [cit. 2016-12-10]. Dostupný z:

<http://www.pelhrimovsko.cz/>

35. Regionální Informační Systém [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupný z:
<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/okresy>
36. Turistický portál [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupný z:
<http://zeliv.eu/turisticky-portal/zakladni-historie/>
37. Turistický portál [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupný z:
<http://zeliv.eu/turisticky-portal/kulturni-a-historicke-pamatky-okoli/>

8 Přílohy

Příloha 1 - Otázky k interview

1. Kolik let existuje Vaše farma?
2. Jak dlouho jste Vaši farmu budoval?
3. Jaká je rozloha Vaší farmy?
4. Jak dlouho trvala návratnost investic?
5. Dostáváte nějaké dotace?
6. Jste člen nějaké organizace?
7. Jak dlouho se věnujete agroturistice?
8. Jaké druhy propagace využíváte?
9. Kolik lidí celkem zaměstnáváte?
10. Jaké formy ubytování poskytujete?
11. Jaká je maximální kapacita ubytování?
12. Jako formy stravování poskytujete?
13. Jaké doplňkové služby hostům poskytujete?
14. Mají hosté možnost zúčastnit se některých tradičních nebo příležitostních akcí?
15. Je Vaše farma zaměřena na rostlinnou či živočišnou výrobu?
16. Jaká zvířata chováte či jaké druhy plodin pěstujete?
17. Produkuje nějaké výrobky?
18. Jaké skupiny hostů Vás nejčastěji navštěvují?
19. O co mají největší zájem?
20. Co Vaším hostům nabízí okolí?
21. Pociťujete nárůst zájmu o tento typ služeb, či došlo k poklesu od počátku podnikání?
22. Je velká konkurence v agroturistice?
23. Máte nějaké plány do budoucna?

Příloha 2 - Dotazník: Poptávka po agroturistice

Vážení respondenti,

jmenuji se Kristýna Pilátová a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, oboru podnikání a administrativa. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí mého výzkumu k diplomové práci na téma Agroturistika v kraji Vysočina. Dotazník je anonymní a zabere Vám jen několik minut času.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu

1. Jak často trávíte dovolenou v ČR?
Několikrát ročně
Jednou ročně
Méně často
Nikdy
2. Jaký užitek Vám dovolená přináší?
Relax a odpočinek
Aktivní odpočinek
Odpočinek od všedních stresů
Trávení času s rodinou
Poznávání nových míst
Vlastní odpověď
3. Setkal(a) jste se někdy s pojmem agroturistika?
Ano
Ne
4. S čím si spojujete pojem agroturistika?
5. Máte s agroturistikou nějaké zkušenosti? (ano: otázka č. 6,7 ne: otázka č. 8)
Ano
Ne
6. Pokud ano, máte v plánu tento druh turistiky opakovat?
Ano
Spíše ano
Nevím
Spíše ne
Ne
7. Jak jste se o agroturistice dozvěděl(a)?
Facebook,
Internet
Televize
Doporučení od známých
Veletrhy či výstavy

Jiné

8. Pokud ne, máte zájem tento druh turistiky v budoucnu vyzkoušet?
- Ano
  - Spíše ano
  - Nevím
  - Spíše ne
  - Ne
9. Jaká forma ubytování vám nejvíce vyhovuje?
- Penzion
  - Kemp
  - Hotel
  - Vlastní
  - Jiné
10. Jaká forma stravování vám nejvíce vyhovuje?
- Vlastní
  - Snídaně
  - Polopenze
  - Plná penze
  - All inclusive
  - Vlastní odpověď
11. Které činnosti byste na agrofarmách rád/a vyzkoušel/a?
- Jízda na koni
  - Práce se zvířaty
  - Podílet se na výrobě domácích produktů
  - Rybolov
  - Ukázka tradičních řemesel
  - Vodní sporty
  - Pouze rekreace
  - Vlastní odpověď
12. Myslíte si, že by se v budoucnu tento druh cestovního ruchu mohl rozvíjet?
- Ano
  - Ne
  - Nevím
13. Jaké je vaše pohlaví?
- Muž
  - Žena
14. Do jaké věkové kategorie spadáte?
- do 25
  - 26-35
  - 36-45
  - 46-55

56 a více

15. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

ŽS

SŠ s výučním listem

SŠ s maturitou

VOŠ

VŠ

16. V jakém kraji bydlíte?

Praha

Středočeský

Ústecký

Jihomoravský

Pardubický

Královohradecký

Vysočina

Zlínský

Moravskoslezský

Plzeňský

Olomoucký

Karlovarský

Liberecký

Jihočeský

Příloha 3 - Dotazník: Podnikání v oblasti agroturistiky

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Pilátová a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze, oboru podnikání a administrativa. Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí mého výzkumu k diplomové práci na téma Agroturistika v kraji Vysočina. Dotazník je anonymní a zabere Vám jen několik minut času.

Předem děkuji za Váš čas a ochotu

1. Jak dlouho se věnujete tomuto podnikání?
0-1 rok
2-5let
5-10 let
11 a více
2. Chováte nějaká zvířata?
Ano
Ne
3. Pokud ano, jaká?
4. Jaký druh ubytování poskytujete?
Hotel
Penzion
Chata
Srub
Stan
Na farmě
Žádné
Vlastní odpověď
5. Poskytujete stravovací služby?
Ano
Ne
6. Jaké doplňkové služby poskytujete?
Projížďky na koních
Projížďky na kolech
Práce v zemědělství zaměřená na práci se zvířaty
Práce v zemědělství zaměřená na práci na poli
Vodní sporty
Horolezectví
Lov a rybolov, ukázka tradičních řemesel
Prodej vlastních produktů
Žádné
Vlastní odpověď

7. Jaká je průměrná obsazenost během sezony? (v %)
8. Jaká je průměrná obsazenost mimo sezonu?(v %)
9. Vlastníte ubytovací zařízení a pozemky?
Ano
Ne
10. Kolik máte zaměstnanců?
11. Zájem o agroturistiku v poslední době podle Vás:
Roste
Stagnuje
Klesá
12. Jaká skupina hostů Vás nejčastěji navštěvuje?
Mladí lidé
Rodiny
Senioři
Školy
Firmy
Vlastní odpověď
13. Jaká je podle Vás dopravní dostupnost k Vašemu místu podnikání?
Velmi dobrá
Spíše dobrá
Průměrná
Spíše nedostačující
Nedostačující
14. Jaké možnosti poskytuje okolí pro Vaše hosty?
Turistické stezky
Cyklostezky
Hrady a zámky
Přírodní památky a rezervace
Přírodní koupaliště
Lázně
Sportovní střediska
Vlastní odpověď
15. Je velká konkurence ve Vašem okolí?
Ano
Ne
16. Zkuste ohodnotit významnost Vašeho konkurenta. (1 – významná konkurence, 5 – nevýznamná konkurence)

1-2-3-4-5

17. Jsou příjmy z agroturistiky Vaším hlavním příjmem?

Ano

Ne

18. Jaké formy marketingu využíváte?

Inzerce v tisku

Webové stránky

Veletrhy

Rádio

Televize

Žádné

Vlastní odpověď

19. Využíváte dotace?

20. Pokud ano. Na co jste dotace čerpali?

21. Jaké je Vaše pohlaví?

Žena

Muž

22. Do jaké věkové kategorie spadáte?

do 25

26-35

36-45

46-55

56 a více

23. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

ŽS

SŠ s výučním listem

SŠ s maturitou

VOŠ

VŠ

Příloha 4 - Ekofarma Křišť'an a spol.

Zdroj: vlastní fotodokumentace

Příloha 5 - Chadimův mlýn

Zdroj: vlastní fotodokumentace